

T.C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ÇOCUK GELİŞİMİ VE EV YÖNETİMİ EĞİTİMİ
ANABİLİM DALI
ÇOCUK GELİŞİMİ VE EĞİTİMİ BİLİM DALI

EBEVEYNLERİN OKUL ÖNCESİ EĞİTİMDEN BEKLENTİLERİNİN
İNCELENMESİ (ELAZIĞ İLİ ÖRNEĞİ)

Sevcan BAYRAK

YÜKSEK LİSAN TEZİ

DANIŞMAN

Doç. Dr. Onur KÖKSAL

Konya-2017

T. C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

Bilimsel Etik Sayfası

Öğrencinin	Adı Soyadı	Sevcan BAYRAK
	Numarası	144238031005
	Ana Bilim / Bilim Dalı	Çocuk Gelişimi ve Ev Yönetimi Eğitimi/Çocuk Gelişimi ve Eğitimi
	Programı	Tezli Yüksek Lisans ☒ Doktora ☐
Tezin Adı	Ebeveynlerin Okul Öncesi Eğitimden Beklentilerinin İncelenmesi (Elazığ İli Örneği)	

Bu tezin proje safhasından sonuçlanmasına kadarki bütün süreçlerde bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet edildiğini, tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel kurallara uygun olarak atıf yapıldığını bildiririm.

Öğrencinin imzası
Sevcan BAYRAK

T. C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

Yüksek Lisans Tezi Kabul Formu

Adı Soyadı	Sevcan BAYRAK
Numarası	144238031005
Ana Bilim / Bilim Dalı	Çocuk Gelişimi ve Ev Yönetimi Eğitimi/Çocuk Gelişimi ve Eğitimi
Programı	Tezli Yüksek Lisans ☒ Doktora ☐
Tez Danışmanı	Doç. Dr. Onur KÖKSAL
Tezin Adı	Ebeveynlerin Okul Öncesi Eğitimden Beklentilerinin İncelenmesi (Elazığ İli Örneği)

Yukarıda adı geçen öğrenci tarafından hazırlanan “Ebeveynlerin Okul Öncesi Eğitimden Beklentilerinin İncelenmesi (Elazığ İli Örneği)” başlıklı bu çalışma 08/03/2017 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda oybirliği/oyçokluğu ile başarılı bulunarak, jürimiz tarafından yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Ünvanı, Adı Soyadı

Danışman ve Üyeler

İmza

Doç. Dr. Onur Köksal Danışman
Doç. Dr. Mustafa Uru
Doç. Dr. Selahattin Arsoy

T. C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

Adı Soyadı	Sevcan BAYRAK
Numarası	144238031005
Ana Bilim / Bilim Dalı	Çocuk Gelişimi ve Ev Yönetimi Eğitimi/Çocuk Gelişimi ve Eğitimi
Programı	Tezli Yüksek Lisans ☒ Doktora ☐
Tez Danışmanı	Doç. Dr. Onur KÖKSAL
Tezin Adı:	Ebeveynlerin Okul Öncesi Eğitimden Beklentilerinin İncelenmesi (Elazığ İli Örneği)

ÖZET

Okul öncesi eğitimin genel ve temel amacı; 0-6 yaş arası çocukların bakım ve korunma ihtiyaçlarını karşılayarak psikomotor, zihinsel ve sosyal-duygusal alanlarda gelişmelerini sağlayıp çocukları ilköğretime hazırlamaktır. Çocuklarının nitelikli bir eğitim almalarını isteyen ailelerin beklentileri bu eğitimsel çerçevede yapılandırılmalı ve kaliteli bir okul öncesi eğitim kurumu da bu beklentileri karşılayacak şekilde donanımlı olmalıdır. Ebeveynlerin beklentileri ne ölçüde karşılanırsa; ebeveynlerin okul öncesi eğitime karşı içinde buldukları tutum ve aktif aile katılımına olan motivasyonları da o ölçüde artacaktır.

Bu araştırmanın amacı okul öncesi eğitim kurumuna devam eden çocuğun hayatında yadsınamaz öneme sahip okul öncesi eğitim kurumlarından anne ve babaların beklentilerini ve okul öncesi eğitim kurumlarının bu beklentileri karşılama durumlarını incelemektir.

Araştırmanın evrenini Elazığ milli eğitim müdürlüğüne bağlı okullar oluşturmaktadır. Örneklemini ise, 2015-2016 eğitim öğretim döneminde Elazığ il merkezinde bulunan anaokullarına giden öğrencilerin ebeveynleri oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak kişisel bilgi formu ve 2012 yılında Yeşilyurt tarafından geliştirilen 20 maddelik ve 5'li likert tipi ebeveynlerin okul öncesi eğitimden beklenti ölçeği kullanılmıştır. Araştırma kapsamında toplam 900 adet anket ebeveynlere gönderilmiştir ve gönderilen anketlerin 178 tanesi ebeveynler tarafından geri dönmediği için 722 tanesi analizlere dâhil edilmiştir.

Ebeveynlerin okul öncesi eğitimden beklenti ölçeğinden aldığı puanların aritmetik ortalama ve standart sapmaları hesap edilmiştir. Ölçek toplam puanı ile demografik bilgiler arasındaki farkları tespit etmek için tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ve t testi kullanılarak çözümlenmiştir. Yapılan analizlerde anlamlılık düzeyi $p < 0,05$ olarak kabul edilmiştir. Ebeveynlerin okul öncesi eğitimden genel olarak beklentilerinin yüksek olduğu sonucu saptanmıştır. Ayrıca ebeveynlerin okul öncesi eğitimden beklentileri ile demografik bilgiler arasında anlamlı farklılıklara rastlanmıştır ve bu farklılıklar tablo yardımıyla gösterilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Okul Öncesi Eğitim, Çocuk, Ebeveyn, ebeveynlerin okul öncesi eğitimden beklentileri, Kalite

T. C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

Öğrencinin

Adı Soyadı	Sevcan BAYRAK
Numarası	144238031005
Ana Bilim / Bilim Dalı	Çocuk Gelişimi ve Ev Yönetimi Eğitimi/Çocuk Gelişimi ve Eğitimi
Programı	Tezli Yüksek Lisans ☒ Doktora ☐
Tez Danışmanı	Doç. Dr. Onur KÖKSAL
Tezin İngilizce Adı	Examining The Expectations Of Parents For Preschool Education (Sample Of Elazığ Province)

SUMMARY

The general and basis aim of pre-school education is to make children ready for school by meeting the needs of children between 0-6 in terms of cure and protection and by providing their progress in the field of psychomotor, mental and socioemotional. The expectations of parents wanting their children to have a qualified education should be carried out within this scope and a qualified pre-school education institution should also have an equipment in such a manner that will meet this expectation if the extent to which the parents' expectations are to be met, their current attitudes for pre-school education and motivations for active family participation will increase.

The aim of this research is to find out the expectations of the children's parents from the educational institution that has an crucial impact on the children and whether these expectation are met by the educational institution or not.

The population of the study of the schools in National Education Directorate and parent of students in pre-school of Elazığ city center in 2015-2016 academic year form the sample of the study. In the scope of the study, 900 questionnaires were sent to the parents and as 178 of them weren't sent back, 722 questionnaires were included in the analysis.

The mean and standard deviation of the scores in the expectations of parents from pre-school survey were measured. One way analysis of variance (ANOVA) was used to identify the difference between survey total score and demographic information. In the analysis, significancy level was accepted to be $p < 0,05$. It was found that the expectancy of the parents from pre-school was high. Besides significant differences between expectations of parents from pre-school education and demographic information were found, and these differences were demonstrated in the chart.

Keywords: Pre-school education, Child, Parent, Expectations of parent of pre-school education, Quality.

TEŞEKKÜR

Bu alıőmamda; yorum, öneri ve yönlendirmeleriyle yardımlarını esirgemeyen değerli danışman hocam Do. Dr. Onur KÖKSAL'a ve tez dönemimde alıőmalarımnda yardımlarını esirgemeyen değerli hocam Prof. Dr. Ramazan ARI'ya ve Yrd. Do. Dr. Devlet ALAKO PİRİR'e ve abim Doç. Dr. Özcan BAYRAK'a kardeőim Arő. Gör. Esra BAYRAK' a teőekkürlerimi sunar.

Tez sürecinde göstermiő oldukları anlayış ve manevi destekleri için anneme, babama saygılarımı sunarım.

İÇİNDEKİLER

Bilimsel Etik Sayfası	i
Tez kabul Formu	ii
Teşekkür	iii
Özet	iv
Summary.....	v
İçindekiler	vi
Tablolar Listesi	x

BÖLÜM I

Giriş	1
1.1. Problem	2
1.2. Amaç	3
1.3. Alt Amaçlar	3
1.4. Araştırmanın Önemi	3
1.5. Varsayımlar	3
1.6. Sınırlılıklar	4
1.7. Tanımlar	4

BÖLÜM II

2.1. Kavramsal Çerçeve	6
2.1.1. Okul Öncesi Eğitimin Tanımı	6
2.1.2. Dünya’da Okul Öncesi Eğitim	7
2.1.3. Türkiye’de Okul Öncesi Eğitim	8
2.2. Okul Öncesi Eğitimin Amaç ve İlkeleri	10
2.2.1. Okul Öncesi Eğitimin Amaçları	10
2.2.1.1. Toplumsal Amaçları	12
2.2.1.2. Eğitsel Amaçları	12
2.2.1.3. Gelişimsel Amaçları	12
2.2.2. Okul Öncesi Eğitimin İlkeleri	15
2.3. Okul Öncesi Eğitim Programının Genel Özellikleri	17

2.3.1. Program 0-6 Yaş çocuklara yöneliktir	18
2.3.2. Çocuk merkezlidir	18
2.3.3. Amaçlar ve kazanımlar esastır	18
2.3.4. Gelişim özellikleri her yaş grubu için ayrı olarak düzenlenmiştir	18
2.3.5. Konular amaç değil araçtır	19
2.3.6. Üniteler yer almamaktadır	19
2.3.7. Esnekler	19
2.3.8. Öğretmene özgürlük tanır	19
2.3.9. Yaratıcılık on plandadır	19
2.3.10. Öğretmenlerin planlı çalışmasını gerektirir	19
2.3.11. Çocuğun özgürce deneyimler kazanabilmesine olanak tanıyan Ortamlar önemlidir	20
2.3.12. Problem çözme ve oyun temel etkinliklerdir	20
2.3.13. Günlük yaşam deneyimlerinin ve yakın çevre olanaklarının eğitim amaçlı kullanılması teşvik edilmektedir	20
2.3.14. Öğrenme yaşantılarının çeşitlendirilmesi önemsenmektedir	20
2.3.15. Aile katılımı önemlidir	20
2.3.16. Değerlendirme süreci çok yönlüdür	20
2.4. Okul Öncesi Dönemdeki Çocuğun İhtiyaçları	22
2.5. Çocuk Gelişimi	23
2.6. Okul Öncesi Çocuğun Gelişim Alanları	23
2.6.1. Fiziksel Gelişim	23
2.6.2. Bilişsel Gelişim	25
2.6.3. Dil Gelişimi.....	27
2.6.4. Sosyal Gelişim	28
2.6.5. Öz Bakım Becerileri	30
2.7. Okul Öncesi Eğitimin Çocuğa ve Aileye Sağladığı Yararlar	30
2.8. Ailenin Okul Öncesi Eğitimine Katılımının Önemi	32
2.9. Ailenin Eğitime Katılımının Amaçları ve Faydaları	34
2.9.1. Çocuk Açısından Yararları	35
2.9.2. Aile Açısından Yararları	36

2.9.3. Öğretmen Açısından Yararları	36
2.9.4. Kurum Açısından Yararları	36
2.10. Konu İle İlgili Yayın ve Araştırmalar	38

BÖLÜM III

Yöntem	48
3.1. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi	48
3.2. Veri Toplama Aracı ve Uygulanması	48
3.3. Verilerin Analizi	49

BÖLÜM IV

Bulgular ve Yorum	50
4.1. Ebeveynlerin Cinsiyetlerine İlişkin Bulgular	50
4.2. Anne-Babaların Yaşlarına İlişkin Bulgular	50
4.3. Anne-Babaların Eğitim Durumlarına İlişkin Bulgular	51
4.4. Anne-Babaların Sahip Olduğu Çocuk Sayısına İlişkin Bulgular	51
4.5. Anne-Babaların Diğer Çocuklarının okul öncesi Eğitim Alma Durumlarına İlişkin Bulgular	51
4.6. Anne-Babaların Okul Öncesi Eğitim Kurumuna Devam Eden Çocuklarının Cinsiyetine İlişkin Bulgular	52
4.7. Ebeveynlerin okul öncesi eğitimden beklenti puanları	52
4.8. Ebeveynlerin Okul Öncesi Eğitimden Beklenti ölçeği İle Ebeveynlerin Cinsiyetleri Arasındaki Fark İçin t-Testi Testi Sonuçları.....	52
4.9. Ebeveynlerin okul öncesi eğitimden beklenti ölçeği ile ebeveynlerin yaşları arasındaki Fark İçin Anova ve Tukey Testi Sonuçları	53
4.10. Ebeveynlerin Okul Öncesi Eğitimden Beklenti ölçeği İle Ebeveynlerin Eğitim Durumları Arasındaki Fark İçin Anova ve Tukey Testi Sonuçları.....	54
4.11. Ebeveynlerin Okul Öncesi Eğitimden Beklenti ölçeği İle Ebeveynlerin Kaç Çocuk Sahibisiniz Değişkeni İle Arasındaki Fark İçin Anova ve Tukey Testi Sonuçları	55

BÖLÜM V

Tartışma ve Sonuç	57
KAYNAKÇA	60
EKLER	67
Ek-1. Kişisel Bilgi Formu	67
Ek-2. Anne Ve Babaların Okul Öncesi Eğitimden Beklenti Anketi.....	68
Ek-3. Özgeçmiş	69

TABLolar LİSTESİ	Sayfa No
Tablo 1. Ebeveynlerin Cinsiyetlerine İlişkin Bulgular.....	49
Tablo 2. Anne-Babaların Yaşlarına İlişkin Bulgular	49
Tablo 3. Anne-Babaların Eğitim Durumlarına İlişkin Bulgular	50
Tablo 4. Anne-Babaların Sahip Olduğu Çocuk Sayısına İlişkin Bulgular	50
Tablo 5. Anne-Babaların Diğer Çocuklarının okul öncesi Eğitim Alma Durumlarına İlişkin Bulgular	50
Tablo 6. Anne-Babaların Okul Öncesi Eğitim Kurumuna Devam Eden Çocuklarının Cinsiyetine İlişkin Bulgular	51
Tablo 7. Ebeveynlerin okul öncesi eğitimden beklentilerini puanları	51
Tablo 8. Ebeveynlerin okul öncesi eğitimden beklenti ölçeği ile ebeveynlerin cinsiyetleri arasındaki Fark İçin t-testi Testi Sonuçları.....	51
Tablo 9. Ebeveynlerin okul öncesi eğitimden beklenti ölçeği ile ebeveynlerin yaşları arasındaki Fark İçin Anova ve Tukey Testi Sonuçları.....	52
Tablo 10. Ebeveynlerin okul öncesi eğitimden beklenti ölçeği ile ebeveynlerin eğitim durumları arasındaki Fark İçin Anova ve Tukey Testi Sonuçları	52
Tablo 11. Ebeveynlerin okul öncesi eğitimden beklenti ölçeği ile ebeveynlerin kaç çocuk sahibisiniz değişkeni ile arasındaki Fark İçin Anova ve Tukey Testi Sonuçları	53

BÖLÜM I

GİRİŞ

Gelişen ve değişen günümüz dünyasında kadının iş hayatındaki yerinin belirginleşmesiyle toplumsal olarak aile yapısının geniş aileden çekirdek aileye geçişi okul öncesi eğitim kurumlarına olan ihtiyacın ve bu kurumların önemini arttırmıştır. Okul öncesi kurumların ülkemizde ilk var olduğu dönemlerde çocuğun zorunlu dönemlerde bakılacağı yer olarak algılanmaktaydı. Ancak bilinçlenen anne ve babaların okul öncesi eğitime gereken önemi vermeleri sebebiyle; çocuğun daha sonraki yıllarda öğreneceklerini destekleyecek bilgiler edinip, beceriler geliştirdiği; diğer bireylerle ilişki kurup, gelecek dönemdeki eğitim hayatına ve sosyal çevresiyle iletişim sağlayacak sosyal becerilerin edindiği kurumlar haline almıştır. Çoğun sosyal çevresine uyum sağlamasında yardımcı olan ilk öğretmeni okul öncesi öğretmenidir. Çünkü anne ve baların çocukları ile ne kadar ilgili olurlarsa ve eğitim düzeylerinin ne kadar yüksek olsa da nitelikli bir okul öncesi kurumunun çocuğa sağlayacağı olanakları sağlamaları güçtür. Çocuğun ileriki eğitim hayatına ortam hazırlayacak olan okul öncesi kurumun gerek fiziki gerekse sosyal olanaklarının mükemmel düzeyde olması gerektiği gibi çocuğun da bu olanakları maksimum düzeyde kullanmasına imkan vermelidir. Bu dönemde okul aile işbirliği bu süreçte önem arz ettiği de kaçınılmaz bir durumdur.

Günümüzde, eğitimin doğumla birlikte başladığı görüşü tüm insanlar tarafından kabul edilen bir gerçektir. Anne-babaların, çocuklarına toplumun beklentilerine, normlarına uygun tavır, davranış ve alışkanlıkları kazandırmadaki etkilerinin anlaşılması anne-babayı eğitimin merkezi haline getirmektedir. Çocuğun duygu ve düşüncelerini özgürce ifade edebilen, kendi kendini denetleyen, girişimci, başkaları ile işbirliği içinde çalışabilen, olumlu sosyal ilişkiler kurabilen bir birey olması, anne babası ile kuracağı sağlıklı iletişime bağlıdır. Bu nedenle anne-babaların sağlıklı insan ilişkileri ve iletişim becerileri konusunda bilinçlendirilmeleri, öğrendiklerini davranışa dönüştürebilmeleri için bir program çerçevesinde eğitilmeleri gerekmektedir (Çağdaş ve Arı, 1999).

Okul öncesi eğitimi ebeveynlerden ayrı düşünmek ya da planlamak söz konusu değildir. Ailelerin her geçen gün bilinçlenmesi; araştıran, sorgulayan ebeveynlerin sayısındaki artış bu eğitim sürecinin daha kaliteli yaşantılara dönüşmesi açısından oldukça önemlidir (Tokuç, 2007). Okulda verilen eğitimin sürekli ve kalıcı hale getirilmesi ancak nitelikli bir okul-aile işbirliği içerisinde mümkün kılınabilir. Okul-aile işbirliğinin ilk basamağında ise karşılıklı güven ve anlayış vardır. Bu bağlamda ebeveynlerin eğitim sürecine aktif şekilde dahil olabilmesi için ebeveynlerin ve okulun karşılıklı beklentilerinin belirlenmesi ve karşılanması gerekmektedir (Yeşilyurt, 2011).

Bu araştırmanın amacı okul öncesi eğitim kurumuna devam eden çocuğun hayatında yadsınamaz öneme sahip okul öncesi eğitim kurumlarından anne ve babaların beklentilerini ve okul öncesi eğitim kurumlarının bu beklentileri karşılama durumlarını incelemektir.

1.1.PROBLEM

Hızla değişen ve gelişen günümüz dünyasına birey yetiştiren eğitim kurumlarının verecekleri eğitim kalitesine daha fazla önem vermelidir. Çünkü değişen sosyal çevre ve teknolojiyle birlikte ailelerin bilgi seviyelerinde de olumlu artış görülmektedir. Bu artışın sonucunda aileler çocuklarının eğitim aldıkları kurumun kalitesine ve verdikleri eğitimin düzeyine de önem vermeye başlamışlardır. Özellikle aile dışındaki eğitim hayatının ilk basamağını oluşturan okul öncesi dönem çocuğun ileriki eğitim hayatını daha fazla etkileyeceği düşüncesi göz ardı edilemeyecek bir durumdur. Çünkü okul öncesi dönem çocuğun eğitim hayatının ilk basamağını oluşturmaktadır. Çocuğun okul hayatı boyunca başarı elde etmesinin altında aslında okul öncesi eğitimde aldığı temel eğitim yatmaktadır.

Okul öncesi eğitim, çocuğun sosyal-duygusal, dil, bilişsel ve psiko-motor gelişimine imkan sağlamaktadır. Ebeveynlerin ise okul öncesi eğitimden beklentileri de bu yönde olmalı ve kurumunda bu beklentiye cevap verecek yeterliliğe sahip olması gerekmektedir.

Okul öncesi dönem çocuğuna sahip bireylerin okul öncesi dönemden beklentileri de farklılık gösterebilmektedir. Bu nedenlerden dolayı ebeveynlerin okul

öncesi eğitimden beklentilerini saptayarak bu beklentilerin yaş, cinsiyet, eğitim durumu gibi değişkenler ile arasındaki ilişkiyi belirlemek için çalışmamız önem arz etmektedir.

1.2.AMAÇ

Bu araştırmanın genel amacını; “ebeveynlerin okul öncesi eğitimden beklentilerinin çeşitli değişkenlerle incelenmesi” oluşturmaktadır.

1.3.ALT AMAÇLAR

Araştırmada genel amaca bağlı olarak aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

1. Ebeveynlerin okul öncesi eğitimden beklentileri ile cinsiyeti arasında farklılaşma var mıdır?
2. Ebeveynlerin okul öncesi eğitimden beklentileri ile yaşları arasında farklılaşma var mıdır?
3. Ebeveynlerin okul öncesi eğitimden beklentileri ile eğitim durumları arasında farklılaşma var mıdır?
4. Ebeveynlerin okul öncesi eğitimden beklentileri ile kaç sayıları arasında farklılaşma var mıdır?

1.4.ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

Ebeveynlerin 0-6 yaşta çocuklara verilen eğitimin oyunlarla bütünleştirilerek kalıcı olmasını sağlaması ve çocukların gelişim evrelerine uygun planlar doğrultusunda eğitimin aktarılması bir alanın diğer alanla bütünleştirilmesini sağladığı için okul öncesi eğitime büyük önem vermektedir. Ayrıca ebeveynler okul öncesi eğitimi ilköğretime hazırlama aşaması olarak gördüğü için bu kurumlardan beklentileri de yüksektir. Bu kurumlarında ailelerin beklentilerini karşılayabilmesi açısından çalışmamız önem arz etmektedir.

1.5.VARSAYIMLAR

Bu araştırmanın yapılmasında geçerli sayılan varsayımlar şunlardır:

1. Araştırmanın örneklemini evreni temsil edecek nitelikte olduğu
2. Araştırmada kullanılan anket formunun ebeveynlerin okul öncesi eğitimden beklentilerini ölçmede yeterli olacağı,

3. Araştırmaya katılan ebeveynlerin anket formundaki sorulara içtenlikle yanıtladıkları kabul edilmiştir.

1.6.SINIRLILIKLAR

1. 2016-2017 öğretim yılında Elazığ il merkezinde Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı eğitim veren Anaokullarına devam eden çocukların ebeveynleri ile sınırlıdır.
2. Araştırmada ebeveynlerin okul öncesi eğitimden beklentilerinin belirlemek amacıyla kullanılan anket formuyla sınırlıdır.
3. Verilerin çözümlenmesinde kullanılan istatistiki yöntemlerle sınırlıdır.

1.7.TANIMLAR

Okul Öncesi Eğitim: Zorunlu öğrenim çağına kadar çocukların zihinsel, fiziksel, duygusal ve sosyal gelişimlerini sistemli bir ortam içinde daha iyi sağlayan, yeteneklerinin gelişmesine yardım eden, onları ilkokula hazırlayan ve temel eğitimin bütünlüğü içinde yer alan eğitim devresine okul öncesi eğitim denir (Arı ve diğerleri, 2006).

Ülkemizde Okul Öncesi Eğitim: Türkiye’de okul öncesi eğitim kurumlarının açılması 20. yüzyılın başlarına rastlamasına rağmen, ülkenin içinde bulunduğu özel durum gerek Osmanlı İmparatorluğu döneminde, gerekse Cumhuriyet’in kuruluş yıllarında bu kurumlara gerekli önemin verilmesine ve gelişmesine engel olmuştur. Bugüne kadar açılan bu kurumlar, ülkede bulunan okul öncesi çağ çocuklarının sayıları ile orantılı olarak yeterli bir düzeye ulaşamamıştır. Günümüzde Türk Milli Eğitiminde okullaşma oranının en düşük olduğu kademe okul öncesidir (Aral ve diğerleri, 2000).

Okul Öncesi Eğitimin Çocuk Gelişimine Etkileri: Okul öncesi eğitim, çocukların sosyal ve duygusal gelişimi destekleyerek, yetişkinlik döneminde de daha üretici ve verimli olmalarını ve sahip oldukları potansiyeli tam olarak kullanmalarını sağlar. Çocukların gelişim özellikleri, bireysel farklılıkları ve yeteneklerini göz önüne alan, sağlıklı bir biçimde fiziksel, duygusal, dil, sosyal ve zihinsel yönden gelişimlerini sağlayan, olumlu kişilik temellerinin atıldığı, yaratıcı yönlerinin ortaya çıkarıldığı, çocukların kendilerine güven duymalarının sağlandığı, anne-baba ve eğitimcilerin etkin olduğu kaliteli bir okul öncesi eğitim sürecinden geçen çocukların

diğer çocuklara kıyasla gelecekte okul başarıları daha yüksek, sosyal ve duygusal, zihinsel, fiziksel ve dil gelişimi açısından daha üst düzeyde oldukları yapılan araştırmalarla ortaya çıkmıştır.

Erken çocukluk çağındaki okul öncesi eğitiminin hedefleri çocukların gelişim alanlarından kaynaklanmaktadır. Çocuğun dört gelişim alanı okul öncesi eğitimde üzerinde önemle durulması gereken alanlardır:

1. Sosyo-duygusal gelişim alanı,
2. Psiko-motor gelişim alanı,
3. Bilişsel gelişim alanı,
4. Dil gelişim alanı (Başal 2005).

Okul Öncesi Dönemde Okul-Aile İşbirliği: Çocukların geleceğini belirleyecek olan toplumsal ve ahlaki değerlerin aktarılması, yaşamın ilk yıllarında başlar. Temel bilgi ve beceriler bu dönemde kazanılır. 3-6 yaş çocuklarının eğitimi gerçekleştirilen okul öncesi eğitim kurumunu, annenin yokluğunu giderecek bir kurum olarak değil, annenin tek başına çocuğunun ilk yıllardaki rolüne katkıda bulunan ve bu rolü yaygınlaştıran bir kurum olarak değerlendirmek gerekir. Anaokulu kurum olarak ailenin dışına atılan ilk adım olarak düşünölmelidir (Aksoy ve Turla 1999).

BÖLÜM 2

2.1.KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1.1. Okul Öncesi Eğitimin Tanımı

Okul öncesi eğitim; 0-6 yaş arası çocukların gelişim düzeylerine ve bireysel özelliklerine uygun, zengin ve uyarıcı çevre olanakları sağlayan, onların bedensel, bilişsel, duygusal ve sosyal yönlerden gelişmelerini destekleyen ve toplumun kültürel değerleri doğrultusunda yönlendiren ve bu dönem çocuklarının algılama gücünü artırarak akıl yürütme sürecinde yardımcı olan, çocukların yaratıcılığını geliştiren, kendilerini ifade etmelerini ve öz denetimlerini kazanmalarını sağlayan sistemli bir eğitim sürecidir.

Okul öncesi eğitimin tanımlarında ortak nokta bu dönem çocukların bütün gelişim alanlarına katkı sağlayan ve eğitimin temelini oluşturan yıllardır. Bu anlamda, insan hayatının temellerinin atıldığı ilk yıllar çok önemlidir. Dolayısıyla okul öncesi dönem dediğimiz 0-6 yaş dönemi, ülkemizde her ne kadar değeri yeni yeni anlaşılmaya başlanmış olsa da insan hayatında göz ardı edilemeyecek bir etkiye sahiptir. Araştırmalara bakıldığı zaman zihinsel anlamda gelişimin büyük bir kısmı bu yaşlarda tamamlanır ve kişilik gelişiminin de önemli adımları bu yıllarda atılır (Özdiñ, 2011).

Çocuğun anne ve babası tarafından sevgi ve şefkatle büyütülmesi, ihtiyaçlarının karşılanması, sağlığının korunması çok önemlidir. Fakat bunlar kadar önemli bir nokta ise, gelişimin bütün yönlerini destekleyecek sosyal ve fiziksel bir ortamdır. Bu dönemdeki yaşantılar onun gelecekte hayata bakış açısını da önemli ölçüde etkiler. Bu nedenle; yaşamın ilk yıllarında sevgi – şefkatle büyütülmek, tutarlı ve kararlı ve yetişkin davranışları ve zengin uyarıcılar kişinin sağlıklı bir şekilde geliştirilebilmesi ancak çok erken yıllarda sağlanabilecek imkânlarla mümkündür (Kocabıyık, 2011).

Bu yüzden okul öncesi dönemde nasıl bir gelişme sağlanırsa, ileriki yaşlarda da aynı yönde gelişme görülmesi muhtemeldir. Bu noktadan da anlaşılacağı gibi eğer ilk yıllarda çocuklara güvenli, gelişim alanlarını olumlu yönde destekleyen, ihtiyaçlarına cevap verebilen ortamlar ve rehberlik sağlanırsa; kendisine güvenen, sağlıklı, başarılı ve mutlu bireylerin yetişmesi hiç de zor olmayacaktır. Okul öncesi eğitim kurumlarında bazı sosyal ve toplumsal becerilerin öğretilmesi sayesinde bireylerin ileriki yaşamlarında birbirlerini daha iyi anlaması, kabul etmesi ve böylece toplumsal barışa katkı sağlanması açısından da okul öncesi eğitim önem taşımaktadır (Kıldan, 2011; Cevher, 2004).

Okul öncesi eğitim bireyin yaşantısında önemli rol alır ve kritik öneme sahiptir. Çocuğun yeteneklerinin ortaya çıkıp geliştiği, kişiliğinin filizlendiği bu dönemde, çocuğun yaşadığı çevre ve çevreyle etkileşimi akademik benlik saygısının gelişimi açısından da önem taşımaktadır (Cevher, 2004; Özdiñ, 2011).

Okul öncesi eğitim kurumundaki çocuklara bedensel, zihinsel, dil, duygusal-sosyal gelişimlerini destekleyen birçok uyarıcılar sunulmaktadır. Fiziksel koşulları ve eğitim programı bakımından iyi hazırlanmış bir okul öncesi eğitim kurumunda çocuk, arkadaş ilişkileri kurmayı, birlikte bir şeyler yapmayı, iş birliğini ve toplum içinde sorumluluk almayı ve sorumluluklarını yerine getirmeyi öğrenir. Başarı ve başarısızlık söz konusu olmadığı için yeteneklerini korkusuzca kullanır, becerilerini geliştirir. Bu dönemde verilen eğitim çocuğun geleceğine yön verir. Yapılan araştırmalarla çocukluk yıllarında kazanılan davranışlarının büyük bir kısmının, yetişkinlikte bireyin kişilik yapısını, tavır, alışkanlık, inanç ve değer yargılarını biçimlendirdiği gözlenmiştir (Oktay, 1999; Şahin, 2005).

2.1.2. Dünya’da Okul Öncesi Eğitim

Gelişmiş ülkelerin pek çoğunda okul öncesi eğitime büyük önem verilmektedir. Çünkü bu ülkelerde çocuk psikolojisi üzerinde yapılan çalışmalar sonucunda 0-6 yaş döneminin kişinin hayatının geleceğini belirlemedeki etkisi fikri giderek daha fazla kabul görmekte, bu yüzden de özel-resmi kişi ve kurumlar bu alanla ilgili yatırımlar gerçekleştirerek, araştırma ve uygulamalara daha fazla kaynak ayırmaktadırlar. Bu

ülkelerde sorun, artık sadece çağ nüfusunun okul öncesi eğitimden yararlanması değil, çocuklara daha kaliteli eğitim verilmesi konusunda yoğunlaşmaktadır (Mallinson, akt: Oktay, 1995).

Okul öncesi eğitim, okul sistemi içindeki yeri açısından incelendiğinde, çeşitli ülkelerdeki durumun birbirinden farklılıklar arz ettiği gözlenmektedir. Kurumsal okul öncesi eğitimin yararları konusunda uzmanlar arasında hala bazı tartışmalar varsa da bu tartışmalar 0-3 yaş grubunun kurumsal eğitimi ile ilgilidir.

Okul öncesi eğitim özellikle çalışan kadınlara destek vermek, sosyo-ekonomik ve kültürel yönden yetersiz imkânlarla sahip ailelerin çocuklarına eğitim eşitliği fırsatını sağlamak, onları okula daha iyi hazırlamak ve büyükşehir ortamında çocukları giderek azalan hareket imkânları ve yaşlıları ile sosyal deneyim fırsatı yaratmak açısından büyük ölçüde desteklenmektedir(Oktay, 1995: 431; 1999: 64). Ülkeler arasında bazı farklılıklar bulunsa da genellikle eğitim, sağlık ve sosyal yardım bakanlıkları ile yerinden yönetimin uygulandığı ülkelerde belediyeler ve yerel eğitim organizasyonları bu kuruluşların açılmasından ve çalışmalarının denetlenmesinden sorumludur. Birçok ülkede okul öncesi eğitim modelleri çeşitlilik gösterdiği gibi, uygulanan program modelleri yönünden de tek düzeylik yoktur (Oktay, 1995; 1999)

2.1.3. Türkiye’de Okul Öncesi Eğitim

Türkiye’de okul öncesi eğitim kurumlarının açılması 20. yüzyılın başlarına rastlamasına rağmen, ülkenin içinde bulunduğu özel durum gerek Osmanlı İmparatorluğu döneminde, gerekse Cumhuriyet’in kuruluş yıllarında bu kurumlara gerekli önemin verilmesine ve gelişmesine engel olmuştur. Bugüne kadar açılan bu kurumlar, ülkede bulunan okul öncesi çağ çocuklarının sayıları ile orantılı olarak yeterli bir düzeye ulaşamamıştır.

Günümüzde Türk Milli Eğitiminde okullaşma oranının en düşük olduğu kademe okul öncesidir (Aral ve diğerleri, 2000). Ülkemizde ilköğretim çağına gelmemiş çocukların eğitimini kapsayan okul öncesi eğitim Türk Milli Eğitim Sistemi’nin ilk basamağını oluşturur (Pökön, 2003). 1992 yılında Milli Eğitim

Bakanlığı nezdinde 3797 sayılı kanunla Okul Öncesi Eğitimi Genel Müdürlüğü kurulmuştur.

Milli Eğitim Bakanlığının 2008 istatistiklerine göre ülkemizde toplam 22.506 okul öncesi eğitim kurumu mevcut olup bu kurumlar bağımsız anaokulu, özel anaokulu, anasınıfı isimleri altında açılmaktadırlar. Okul öncesi eğitim harcamalarının toplam bütçe içindeki payı binde 1 ve Milli Eğitim Bakanlığı bütçesi içindeki payı ise yüzde 1'dir. VIII. Beş Yıllık Kalkınma Planında 1999 - 2000 eğitim – öğretim yılında ancak % 9.8'e ulaşabilen okul öncesindeki okullaşma oranlarının %25'e çıkarılması hedeflenmiştir ancak Avrupa Komisyonu 2005 Türkiye ilerleme Raporu'na göre okul öncesi eğitimde %68 oranında bir artışa rağmen okul öncesi yaş grubunun sadece %16'sı erken çocukluk eğitim hizmetlerinden faydalanmaktadır. Milli Eğitim istatistiklerinde verilen öğrenci sayıları ile Türkiye istatistik Kurumu tarafından sağlanan yaşlar itibarıyla nüfus istatistikleri oranlandığında ise 4 – 6 yaş grubu çocukların okullaşma oranı 2005 – 2006 öğretim yılı itibarıyla sadece %13 civarında kalmaktadır (Ural, 2007).

Sayısal olarak olumsuz görünen bu tablo niteliksel olarak da olumlu noktalardan eksiktir. Ülkemizde okul öncesi eğitim kurumlarının büyük çoğunluğu batı bölgelerde ve büyük illerde hizmet gösterdiğinden bu önemli eğitim kademesine en çok gereksinim duyan yoksun bölgelerde yaşayan ve sosyo ekonomik ve kültürel açıdan olanaksızlıklar içinde bulunan kesim ulaşamamaktadır. Yine Avrupa Komisyonu 2005 Türkiye ilerleme Raporu'na göre, ülkemizde okul öncesi eğitime bakış açısı da olması gerekenden farklıdır. Rapor, erken çocukluk eğitiminin amacının sadece ilköğretime hazırlık olarak değerlendirildiğini belirlemiş ve Türkiye'de erken çocukluk eğitimine ilişkin olarak kapsamlı bir idari, hukuki, mali ve teknik bir reforma ihtiyaç duyulduğu sonucuna varmıştır.

Okul öncesi eğitim sürecinde karşılaşılan sorunları Tok (2002) yaygınlaşma sorunu, donanım sorunu, personel sorunu, denetim sorunu, eğitim ortamı sorunu, ailelerin eğitimi sorunu olarak belirlemiş ve bu sorunların okul öncesi eğitimin niteliğini etkilediğini ifade etmiştir.

2.2.OKUL ÖNCESİ EĞİTİMİNİN AMAÇ VE İLKELERİ

2.2.1. Okul Öncesi Eğitimin Amaçları

Okul öncesi eğitiminin temel amacı; çocuğunun ilköğretime başlamadan önce, bedensel, zihinsel, duygusal ve sosyal bir bütün olarak gelişmesi için uygun bir ortamda uygun bir eğitimin verilmesi olmaktadır. Aile, sosyal ve kültürel durumu yeterli olsa bile, yalnız başına, çocuğun okul öncesi eğitimi gereksinimlerini karşılamada yetersiz kalabilir. Anne babanın çocuklarına gösterdiği ilgi, çocuğun temel gereksinimlerini tümüyle karşılayamayabilir. Gelişmenin çok hızlı olduğu dönemde, okul öncesi kurumlar, yaşlarına ve düzeylerine uygun bazı yaşantılar, deneyimler kazandırmak yoluyla çocukların gelişmesine yardımcı olabilmektedir.

Okul öncesi eğitim kurumları, ana babanın çocuğa verdiklerini geliştirebileceği gibi, onların yetersizliklerini ve hatalı davranışlarının etkilerini de ortadan kaldıracaktır, hiç değilse, azaltabilir (Basal, 2005). Uygun koşullar altında bedensel, zihinsel, duygusal ve sosyal gelişimine yardımcı olan okul öncesi eğitim kurumlarının bir amacı da çocuklarda iyi alışkanlıklar geliştirmektir. Ayrıca çocukların ilköğretime uyum sağlamalarına yardımcı olmakta da okul öncesi eğitim kurumlarının bir başka amacıdır. Günümüzde 3–6 yaş arası çocukların oyun gereksinimini en iyi karşılayan en iyi ortam okul öncesi eğitimi kurumlarıdır. Kent yaşamının sıkışık düzeni, oyun alanlarının azlığı ve çalışan anne sayısının giderek artması bu kurumların önemini arttırmıştır. Bir okul öncesi eğitim kurumu, çocuğa en uygun oyun ortamını sağlayan yer olarak düşünülmelidir. Çocuk burada, evde pek bulamadığı bir olanağı bulmaktadır. İkili, üçlü ve toplu oyunlara yönelmekte, yaşlılarıyla ilişkiye girmekte ve iş birliği yapma alışkanlığı kazanmaktadır. Paylaşmayı, kendi hakkını korurken başkalarının hakkını da gözetmeyi öğretmektedir (Basal, 2005). Böylece çocuk kendi haklarını korumayı öğrendiği gibi bencilliğinden de uzaklaşmaktadır. Bloom'a göre öğrenmenin % 60–70'inin kazanıldığı, Freud'a göre kişiliğin temellerinin atıldığı bu dönem; bireyin eğitimi

açısından önemli bir dönemdir. Ancak, çocuk henüz bu dönemin önemini anlayacak ve kendisi için bir şeyler yapabilecek durumda değildir. Dolayısıyla, önce ana babaların, daha sonra makro çevre dediğimiz yönetimlerin, çocuklara gelecek gözüyle bakıp gerekli yatırımları yapması ve onların gelişimi için istendik çevre şartlarını düzenlenmesi gerekir (Basal, 2005).

0–6 yaşlar arasını kapsayan okul öncesi yıllar; çocuğun kişiliğinin oluşumu, temel bilgi, beceri ve alışkanlıklarının ve tutumlarının kazanılması ve geliştirilmesinde en önemli yıllardır. Bu dönemde çocuğa değişik uygulamalarla verilebilecek temel bilgi, beceri ve alışkanlıklar kısaca davranış örnekleri onların kişilik gelişimi ve ileri yıllardaki öğrenim yaşamını etkileyebilecektir. Çocuğun okul öncesi dönemdeki eğitimi tesadüflere bırakılmamalı, ciddi bir şekilde ele alınmalı ve bilinçli yollarla eğitilmeleri sağlanmalıdır. Ancak okul öncesi dönemde bulunan çocukların genel gelişim özellikleri ortak olmasına rağmen her çocuğun gelişiminin kendine özgü olduğu da unutulmaması gereken bir konudur (Basal, 2005).

Bu dönem için vurgulanması gereken bir başka konu da çocuğun bu dönemdeki gelişim özellikleridir. Çocuk psikolojisi ve gelişimi ile ilgili olarak, çeşitli araştırmalar bu dönemin büyüme ve gelişme özelliklerinin kendine özgü olduğunu, bu nedenle eğitimin çocuğun bu dönemdeki genel ve bireysel özellikleri dikkate alınarak yapılmasının önemini vurgulamaktadırlar. Çocuğun gelişim özelliklerini dikkate almaksızın yapılan eğitimin ona olumlu bir kişilik geliştirmede ve potansiyelini en üst düzeye çıkarmada yardımcı olamayacağı söylenebilir. Bu dönemdeki eğitiminden sorumlu başlıca aile olmakla birlikte, neyin nasıl yapılacağı konusunda ailelerin de büyük ölçüde desteğe ihtiyacı vardır. Bu destek çeşitli kaynaklardan gelebilir. Okul öncesi eğitim kurumları, aile eğitim programları ve kitle iletişim araçlarının hazırladıkları yazılı, sözlü ve görüntülü programlar bu kaynakların başlıcalarıdır (Basal, 2005).

Okul öncesi eğitimin genel ve temel amacı; 0-6 yaş arası çocukların barınma ve korunma ihtiyacını karşılamak, bedensel, zihinsel ve toplumsal gelişmelerini sağlamak, sistemli bir şekilde eğitimden geçirilerek okula hazırlamaktır (Akt, Haktanır,2007).

Frobel'e göre okul öncesi eğitimin amacı, öğrenmeye ilgi uyandırmaktır. Anaokulu, çocuğuna bilgi aktarmaktan çok, çocuğun içinde var olan yeteneklerin serpilip gelişmesine yardımcı olur. Çocuk, anaokulunda en iyi ortamı bulur, işbirliğini geliştirir, yaşlılarıyla birlikte hareket eder. Anaokulu çocuğu, kendi hakkını korurken, paylaşmayı ve başkalarının özgürlüğünü zedelememeyi öğrenir.

Toplumların, eğitim yoluyla varmak istediği sonuçlar; yani amaçları, o güne kadar neleri başarı ile gerçekleştirebildiklerine ve kendilerini rahatsız eden sorunlarına göre farklılıklar gösterebilir. Okul öncesi eğitimin amacı, çocuklara uygun bir çevre imkânı hazırlayarak zihin ve beden gelişimini sağlamak olarak belirtilmiştir.

Her çocuğun ortaklaşa sahip olduğu gelişimsel özellikler ve evrensel nitelikteki toplumsal ihtiyaçlar, okul öncesi eğitime ilişkin genel amaçların belirlenmesinde temel oluşturur. Farklı kaynaklarda yer alan amaç ifadelerine bakıldığında, çocuğun bilişsel, psiko-motor ve duygusal özellikler bakımından gelişimine yardım edilmesi, böylece mutlu bir birey olarak topluma kazandırılmasının vurgulandığı görülmektedir (Aral, Kandır ve Can Yaşar, 2000; Oktay, 1999: 188).

2.2.1.1. Toplumsal Amaçları

- Çalışan kadınların çocuklarına bakmak.
- Her çocuğun eğitim görmesini sağlamak ve onların bireysel gelişimlerine katkıda bulunmak.
- Çocukların birbirleriyle ve başkalarıyla iletişim kurmasına ve sosyalleşmesine katkıda bulunmak.

2.2.1.2.Eğitsel Amaçları

- Çocuğun duyularını eğitmek.
- Çocuğun çevreye olan duyarlılığını arttırmak. (Aral, Kandır ve Can Yaşar, 2000; Oktay, 1999: 188).

2.2.1.3.Gelişimsel Amaçları

- Çocuğun doğal gelişimini temel alarak, gelişimle ilgili deneyimlerine önem vermek.

- Çocukların bedensel, zihinsel ve duygusal yönden gelişmelerini ve iyi alışkanlıklar kazanmalarını sağlamak.
- Çocukları ilköğretime hazırlamak.
- Koşulları elverişsiz çevrelerden ve ailelerden gelen çocuklar için ortak bir yetişme ortamı yaratmak.
- Çocukların Türkçeyi doğru ve güzel konuşmalarını sağlamaktır (MEB,2006:9).

Okul öncesi eğitiminin amaçları, farklı kaynaklarda çeşitli şekillerde yer almaktadır. Örneğin, Demiral (1989), okul öncesi eğitimin amaçlarını, genel bir bakış açısıyla şöyle sıralamıştır:

1. Bedeni, üstünü ve çevresini temiz tutma alışkanlığı vermek.
2. İyi ve sağlıklı beslenme alışkanlığı kazandırmak.
3. Okulda, oyun yerinde, genel olarak çevrede çıkabilecek kazalara karşı uyanık ve tedbirli olmayı öğretmek.
4. Çocuğu özendirerek, ürkütecek, yaratıcılığı köreltecek, korkutacak, güvensizliğe itecek, sevgiden yoksun duruma getirecek tutum ve davranışlardan uzak tutmak.
5. Birlikte oyun, yardımlaşma, iş yapma, dinlenme alışkanlıklarını vermek.
6. Başarısız da olsa işe, oyuna, konuşmaya, eğlenmeye yeniden başlama güven ve cesaretini vermek.
7. Arkadaşlarına saygı, anlayış, güler yüz göstermesi gerekliliğini benimsetmek.
8. Dürüst ve sözüne güvenilir olmayı öğretmek.
9. Herhangi bir durumda kendini savunma, düşüncesini açıklama, görüş ve duygularını dile getirebilme olanaklarını kazandırmak.
10. Gerektiğinde grubun çoğunluk kararına saygılı olmasının önemini benimsetmek.
11. Yaptığı her işin dikkatli, özenli, düzgün ve temiz olması alışkanlığını edinmesine

olanak sağlamak ve yardımcı olmak.

12. Kendisinin ve çevresinin eşyasını, oyun araç ve gereçlerini özenli biçimde kullanıp koruması gerektiğini benimsetmek ve uygulamak

13. Zamanı ve olanakları yerinde kullanmanın önemini öğretmek.

14. Tutumlu olmanın yollarını öğretmek.

15. Oyun ortamında çeşitli meslekleri tanıtmak.” (Demiral, 1989)

Buna ek olarak, okul öncesi eğitimin amaçları Milli Eğitim Bakanlığı'nın Anaokulu ve Anasınıfı Programı'nda şu şekilde sıralanmıştır:

“1. Çocukların bedensel, zihinsel, duygusal ve sosyal yönden gelişmelerini, temel alışkanlıklar kazanmalarını sağlamak.

2. Her fırsattan faydalanarak çocukların milli, manevi, ahlaki, kültürel ve insani değerlere bağlılığının gelişmesine yardımcı olmak.

3. Atatürk, millet, vatan ve bayrak sevgisini kazandırmak.

4. Çocukların sorumluluk yüklenmelerini; dürüst, saygılı, nazik ve düzenli olmalarını sağlamak.

5. Çocuğun “benlik” kavramının gelişmesine, kendini ifade etmesine, bağımsızlığını kazanmasına ve özdenetimini sağlamasına imkân tanımak.” (M.E.B. “Anaokulu ve Anasınıfı Programı”,1994)

Tüm bunlara ek olarak, 1739 Sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu'nun 20.maddesi ise okul öncesi eğitimin amaçlarını ve hedeflerini; Milli Eğitimin genel amaçlarına ve temel ilkelerine uygun olarak aşağıdaki gibi belirlemiştir:

1. Atatürk inkılap ve ilkelerine ve Anayasa'da ifadesini bulan Atatürk milliyetçiliğine bağlı; Türk milletinin millî, ahlaki, insani, manevi ve kültürel değerlerini benimseyen, koruyan ve geliştiren; ailesini, vatanını, milletini seven ve daima yüceltmeye çalışan; insan haklarına ve Anayasa'nın başlangıcındaki

temel ilkelere dayanan demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devleti olan Türkiye Cumhuriyeti'ne karşı görev ve sorumluluklarını bilen ve bunları davranış hâline getirmiş yurttaşlar olarak yetiştirmek,

2. Beden, zihin, ahlak, ruh ve duygu bakımından dengeli ve sağlıklı şekilde gelişmiş bir kişiliğe ve karaktere, hür ve bilimsel düşünme gücüne, geniş bir dünya görüşüne sahip; insan haklarına saygılı, kişilik ve teşebbüse değer veren ve topluma karşı sorumluluk duyan; yapıcı, yaratıcı ve verimli kişiler olarak yetiştirmek,
3. İlgi, istidat ve kabiliyetlerini geliştirerek gerekli bilgi, beceri, davranışlar ve birlikte iş görme alışkanlığı kazandırmak suretiyle hayata hazırlamak ve onların, kendilerini mutlu kılacak ve toplumun mutluluğuna katkıda bulunacak bir meslek sahibi olmalarını sağlamak,

Böylece, bir yandan Türk vatandaşlarının ve Türk toplumunun refah ve mutluluğunu artırmak; öte yandan millî birlik ve bütünlük içinde iktisadi, sosyal ve kültürel kalkınmayı desteklemek ve hızlandırmak ve nihayet Türk milletini çağdaş uygarlığın yapıcı, yaratıcı, seçkin bir ortağı yapmaktır.

2.2.2. Okul Öncesi Eğitimin İlkeleri

Okul öncesi dönem, yaşamın temelidir. Bu dönemde öğrenme hızı çok yüksektir. Her yaş grubunun genel gelişim özellikleri o yaş grubundaki tüm çocuklar için ortaktır; ancak her çocuğun kendine özgü olduğu da unutulmamalıdır. Okul öncesi eğitimi bazı temel ilkelere dayanmaktadır. Bu ilkeler şunlardır:

1. Okul öncesi eğitimi çocuğun gereksinimlerine ve bireysel farklılıklarına uygun olmalıdır.
2. Okul öncesi eğitimi çocuğun motor, sosyal ve duygusal, dil ve bilişsel gelişimini desteklemeli, özbakım becerilerini kazandırmalı ve onu ilkokula hazırlamalıdır.
3. Okul öncesi eğitimi kurumlarında çocukların gereksinimlerini karşılamak amacıyla demokratik eğitim anlayışına uygun öğrenme ortamları hazırlanmalıdır.

- 4.Etkinlikler düzenlenirken çocukların ilgi ve gereksinimlerinin yanı sıra çevrenin ve okulun olanakları da göz önünde bulundurulmalıdır.
- 5.Eğitim sürecinde çocuğun bildiklerinden başlanmalı ve deneyerek öğrenmesine olanak tanınmalıdır.
- 6.Çocukların Türkçeyi doğru ve güzel konuşmalarına gereken önem verilmelidir.
- 7.Okul öncesi dönemde verilen eğitim ile çocukların sevgi, saygı, iş birliği, sorumluluk, hoşgörü, yardımlaşma, dayanışma ve paylaşma gibi duygular ve davranışları geliştirilmelidir.
- 8.Eğitim, çocuğun kendine saygı ve güven duymasını sağlamalı; ona öz denetim kazandırmalıdır.
9. Oyun bu yaş grubundaki çocuklar için en uygun öğrenme yöntemidir. Bütün etkinlikler oyun temelli düzenlenmelidir.
10. Çocuklarla iletişimde, onların kişiliğini zedeleyici şekilde davranılmamalı, baskı ve kısıtlamalara yer verilmemelidir.
- 11.Çocukların bağımsız davranışlar geliştirmesi desteklenmeli, yardıma gereksinim duyduklarında yetişkin desteği, rehberliği ve yetişkinin güven verici yakınlığı sağlanmalıdır.
- 12.Çocukların kendilerinin ve başkalarının duygularını fark etmesi desteklenmelidir.
- 13.Çocukların hayal güçleri, yaratıcı ve eleştirel düşünme becerileri, iletişim kurma ve duygularını anlatabilme davranışları geliştirilmelidir.
- 14.Programlar hazırlanırken aile ve içinde bulunulan çevrenin özellikleri dikkate alınmalıdır.
- 15.Eğitim sürecine çocuğun ve ailenin etkin katılımı sağlanmalıdır.
16. Okul öncesi eğitimin süreçleriyle rehberlik hizmetleri bütünleştirilmelidir.

17.Çocuğun gelişimi ve okul öncesi eğitimi programı düzenli olarak değerlendirilmelidir. 18.Değerlendirme sonuçları çocukların, öğretmenin ve programın geliştirilmesi amacıyla etkin olarak kullanılmalıdır. (M.EB, "Okul Öncesi Eğitim Programı", 2013)

2.3. Okul Öncesi Eğitim Programının Genel Özellikleri

Okul öncesi eğitim programının genel yapısının ortaya konulmasının bu çalışmada okul öncesi eğitim programının çıktılarının ilköğretimde incelenmesinin amaçlanması nedeniyle gerekli olduğu düşünülmektedir. Bu nedenle 2006 yılından itibaren ülkemizde resmi ve özel kurumlarda uygulanmakta olan ulusal okul öncesi eğitim programı genel hatlarıyla özetlenmiştir. Aral, Kandır ve Can Yasar (2002) okul öncesi eğitim programını, 0-6 yaş arası çocukların kurumlarda okul öncesi eğitimin amaçlarını gerçekleştirmek üzere, belirlenen hedefler doğrultusunda kazanılması beklenen davranışlara uygun, planlı ve sistemli eğitim yaşantıları düzenleyerek, sonuçları hedeflere ne ölçüde ulaştığını gösteren değerlendirmeyi de içine alan çalışmalar bütünü olarak tanımlamışlardır. Gelişimin en hızlı ve en değişken olduğu 0-6 yaş dönemini iyi bir şekilde değerlendirebilmek ancak çok iyi planlanmış bir eğitim programıyla gerçekleştirilebilir (Güler, 2001). Bu nedenle okul öncesi eğitim programlarının planlanması ve yürütülmesi büyük önem taşımaktadır. Ülkemizde okul öncesi eğitiminin amaç ve görevleri, Milli Eğitimin genel amaçlarına ve temel ilkelerine uygun olarak belirlenmiştir, bu amaçlar:

1. Çocukların beden, zihin ve duygu gelişmesini ve iyi alışkanlıklar kazanmasını sağlamak;
2. Onları ilköğretime hazırlamak;
3. Fırsatları elverişsiz çevrelerden ve ailelerden gelen çocuklar için ortak bir yetiştirme ortamı yaratmak;
4. Çocukların Türkçeyi doğru ve güzel konuşmalarını sağlamaktır.

Okul öncesi eğitimin temel ilkelerine göre ise "programlar hazırlanırken aile ve içinde bulunulan çevrenin özellikleri dikkate alınmalı ve eğitim sürecine çocuğun

ve ailenin etkin katılımı sağlanmalıdır. Okul öncesi eğitim programı, okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden çocukların psikomotor, sosyal duygusal, dil ve bilişsel gelişimlerinin desteklenmesini, öz bakım becerilerinin kazandırılmasını ve ilköğretime hazır bulunuşluklarının sağlanmasını amaçlamaktadır.

Çocuklara yönelik olan bu program gelişimsel, bütüncül ve sarmal bir program niteliği taşımaktadır. Programda yer alan kazanımlar ilköğretim programlarında benimsenen ortak becerilerin tamamını kapsamaktadır. Problem çözme, iletişim, akıl yürütme, ilişkilendirme, karar verme, sorumluluk alma ve yerine getirme, yaratıcılık gibi beceriler, programdaki oyun merkezli etkinlikler ve çocuğun bilgiyi kendisinin yapılandırması temeline dayalı olarak becerilerin tamamını kapsamaktadır, . (M.EB, "Okul Öncesi Eğitim Programı", 2013)

2.3.1. Program 0-6 yaş arası çocuklara yöneliktir.

Program 48-66 ay arası yaş grubunun tümü için tek bir okul öncesi eğitim programı hazırlanmıştır. Öğretmenin bu programdan kendi grubundaki çocuklar için, onlara uygun olan kazanımları seçmesi gerekmektedir.

2.3.2. Çocuk merkezlidir

Amaç ve kazanımların seçiminde, etkinliklerin düzenlenmesinde, değerlendirme esaslarının belirlenmesinde çocuğun yaşı, gelişim özellikleri, ilgi ve gereksinimleri, bireysel özellikleri ile yakın çevre ile ilgili özellikler dikkate alınmalıdır.

2.3.3. Amaçlar ve kazanımlar esastır

Programda amaç ve kazanımlar gelişim alanlarına göre gruplandırılmıştır.

2.3.4. Gelişim özellikleri her yaş grubu için ayrı olarak düzenlenmiştir

Öğretmenlerin kendi gruplarındaki çocukların gelişim düzeylerini daha kolay belirlemeleri, gözlemler sırasında dayanak oluşturması ve çocuk gelişim değerlendirme form ve raporlarını daha kolay hazırlayabilmeleri için 48-66 aylık

çocukların gelişim özellikleri; ayrı başlıklar halinde hazırlanmıştır Öğretmenlerin programda verilen bu özellikleri “Gelişim Kontrol Listesi” olarak da kullanmaları beklenmektedir.

Programın temel özellikleri ise şu şekildedir:

2.3.5. Konular amaç değil araçtır

Okul öncesi eğitimde, amaçların ve kazanımların geliştirilmesinde hiçbir zaman konu ya da tema merkezli eğitim söz konusu olmamalıdır.

2.3.6. Üniteler yer almamaktadır.

Programda ünitelere yer verilmemiştir. Böylece okul öncesi eğitimin özünde var olan “eğitim” vurgusu öne çıkarılmaya çalışılmıştır.

2.3.7. Esneklik

Program esnek olduğu için her grupta uygulanabilir bir programdır ve bu özelliği nedeniyle bireyselleştirmeye uygundur.

2.3.8. Öğretmene özgürlük tanır

Programda öğretmeni belli kalıplar içine sokmaktan kaçınılmış öğretmene özgürlük tanınmıştır.

2.3.9. Yaratıcılık ön plandadır

Bu programda yaratıcılık programın temel özelliği olarak benimsenmiştir.

2.3.10. Öğretmenlerin planlı çalışmasını gerektirir

Öğretmen yıllık ve günlük planlar hazırlamaları gerekmektedir.

2.3.11. Çocuğun özgürce deneyimler kazanabilmesine olanak tanıyan ortamlar önemlidir

Program doğrultusunda öğretmenlerden eğitim ortamlarını iç ve dış mekânlar olarak bir bütün şeklinde ele almaları beklenmektedir.

2.3.12. Problem çözme ve oyun temel etkinliklerdir

Çeşitli etkinlikler düzenlenirken çocukların problem çözme becerilerinin geliştirilmesi öne çıkarılmalıdır. Bu amaçla çocuklara seçenekler sunulması, yaratıcı problem çözümlerinin teşvik edilmesi önem taşımaktadır.

2.3.13. Günlük yaşam deneyimlerinin ve yakın çevre olanaklarının eğitim amaçlı kullanılması teşvik edilmektedir

Programda amaç ve kazanımlar oluşturulurken günlük yaşam deneyimlerinden yararlanılması esas alınmalıdır.

2.3.14. Öğrenme yaşantılarının çeşitlendirilmesi önemsenmektedir

Öğretmenlerin öğretme-öğrenme yaşantılarını farklı ortamlar, farklı materyaller ve farklı etkinliklerle zenginleştirmeye önem vermeleri gerekmektedir.

2.3.15. Aile katılımı önemlidir

Okul öncesi eğitimde okul-aile işbirliğinin önemi dikkate alınarak bu programda aile katılımı öne çıkarılmıştır. Aile katılımı farklı biçimlerde düzenlenebilir.

2.3.16. Değerlendirme süreci çok yönlüdür

Okul öncesi eğitimde sonuç değil süreç önemli olduğundan sürecin çok yönlü olarak değerlendirilmesi yaklaşımı öne çıkmaktadır (MEB, 2006). Okul öncesi eğitim programının temel özellikleri incelendiğinde çocukların yaratıcılık ve problem çözme becerilerini destekleyen esnek, çok yönlü değerlendirme temeline dayanan, konuların amaç değil araç olarak ele alındığı ve aile katılımını esas alan bir program olduğu görülmektedir. Senemoğlu ve Genç (2001) zorunlu eğitimden önce çocukta, gelişimine yardım edilmesi ya da hızlandırılması gereken beceri ya da yeterliliklerin

okul öncesi eğitim döneminde hazırlanacak eğitim programlarıyla sağlıklı bir şekilde kazandırılabilceğini belirmişlerdir. Bu yeterlilik alanları şunlardır:

1. Kendisinin farkında olma özelliğinin gelişimi,
2. Sosyal becerilerin gelişimi,
3. Kendi kültürünün ve diğer kültürlerin farkında olma becerisinin gelişimi,
4. İletişim becerilerinin gelişimi,
5. Algısal ve devimsel becerilerin gelişimi,
6. Analitik düşünme ve problem çözme becerilerinin gelişimi,
7. Yaratıcılık ve estetik becerilerin gelişimi

Okul öncesi eğitim programı incelendiğinde bahsi geçen becerilere ilişkin başlıkları içerdiği görülmektedir. Ülkemizde uygulanan okul öncesi eğitim programını bu becerileri geliştirme süreçlerinde aileden destek alma ilkesi temeline dayandırılmıştır. Ailelerin eğitim programlarına katılımları sonucu bilgi, davranış ve tutumlarında meydana gelecek istendik değişiklikler, toplum bilincini ve duyarlılığını eleştirerek toplumun eğitim politikalarına katkıda bulunacağı düşünülmektedir (Yazar, Celik ve Kok, 2008). Yazar, Çelik ve Kok (2008) okul öncesi eğitim programında aile katılımının yerini araştırmışlardır. Yapılan araştırmaya ilişkin sonuçlar şu şekildedir: Okul Öncesi Eğitim Programında aile katılımına ayrı bir başlık altında ayrıntılı bir şekilde yer verildiği, Aile katılımı ile verilen eğitimin kalıcılığının arttırılacağı ve okul öncesi eğitimin hakkında öncelikle ailelerin bilinçlendirilmesinin gerekliliği vurgulandığı, Öğretmenlerin her ne kadar alan bilgisi ve formasyon eğitimi almış olsa da ailenin kendi çocuğunu öğretmenden daha iyi tanıdığı ve eğitimi konusunda pek çok bilgiye sahip olması sebebi ile öğretmen-aile işbirliği içerisinde eğitim verilmesi gerektiğinin ifade edildiği görülmüştür. Ayrıca programda, okul öncesi eğitimde aile katılımının, “aile eğitim etkinlikleri”, “aile

iletişim etkinlikleri”, “ailelerin eğitim etkinliklerine katılımı”, “ev ziyaretleri”, “evde yapılabilecek etkinlikler”, “bireysel görüşmeler” “toplantılar”, “yönetim ve karar verme süreçlerine katılım” ana başlıkları altında ele alındığı ve öğretmenin, programdaki etkinliklerin hangilerinde aile katılımına yer vereceğini yıllık ve günlük planlarında belirtmesi gerektiğinin ifade edildiği görülmüştür. Sonuç olarak okul öncesi eğitim programında aile katılımı çalışmalarının önemli bir yeri olduğu görülmektedir.

2.4. Okul Öncesi Dönemdeki Çocuğun İhtiyaçları

Okul öncesi çocuğun temel ihtiyaçları başlığı altında ele alınabilecek konular, alanda çalışan çeşitli uzmanların görüşlerine göre bazı çeşitlilikler, değişiklikler göstermekle birlikte ilk sırada yer alan ihtiyaçlar konusundaki görüşler çok kere aynıdır. Bu dönemdeki eğitimin ana ilkesi, çocuğun temel ihtiyaçlarının karşılanması olduğuna göre, önde gelen temel ihtiyaçların bilinmesi ve tanımlanması son derece önemlidir, zira ihtiyaçları karşılanmayan çocuğu eğitmekten söz etmek de son derece güçtür (Oktay, 1999).

Okul öncesi dönemde çocuğun temel ihtiyaçtan şunlardır (Oktay, 1999):

1. İyi bakım, beslenme, sevgi ve şefkat
2. Güven
3. Hareket
4. Yetişkin desteği
5. Kendini tanıma, kanıtlama ve özgürlük
6. Diğer çocuklarla birlikte olma ve oyun

Çocuğun temel ihtiyaçları sıralamasına daha pek çok konuyu yerleştirmek mümkündür. Bu konular, değişen hayat şartlarına paralel olarak değişime uğramaktadır. Esas olan, çocuğu tanımak, ona kendi gelişim hızına ve modeline uygun olarak gelişme fırsatı verebilecek fiziksel, sosyal ve duygusal ortamı

sağlayabilmektir. Bunun için de çocuğu seven, onu tanımaya, anlamaya çalışan, bağımsız bir birey olarak kabul eden, güvenebileceği yetişkinlere ihtiyaç vardır. Yetişkinler, insanlarla ve nesnelere olan kendi tecrübelerini yaşama fırsatını çocuğa verir ve bunu desteklediklerini belirtebilirlerse, çocuğun her yönü ile sağlıklı bir şekilde gelişmesi mümkün olabilir (Oktay, 1999).

2.5. Çocuk Gelişimi

Gelişim, kalıtım ve çevre etkileşimi sonucu ortaya çıkar. İnsanın gelişimi, sürekli olmakla birlikte her yaşta gelişim hızı aynı değildir. Örneğin bebeklik ve çocukluk yılları gelişimin en hızlı olduğu yıllardır. Bu gelişim, sonraları devam etse de giderek yavaşlar. Hatta yaşlılık dönemlerinde geriye doğru bir gelişim de olabilir. Eğitim psikologları, çocuğun gelişim döneminde, gelişim alanı ile ilgili bilgi sahibi olmanın ve bu bilgiler ışığında eğitim ortamlarının düzenlenmesinin uygulanacak eğitimin başarısını arttıracaklarını belirtmektedirler. Senemoğlu (1997)'na göre gelişim ileriye doğru bir süreçtir ve aşama gerçekleşir.

Her aşama kendinden öncekine dayalı, kendinden sonraki aşamaya hazırlayıcıdır. Ancak bu aşamalar birbirinden kesin çizgilerle ayrılmış değildir. İç içe geçmiş olabilir. Örneğin, ilköğretim dönemindeki bir çocuk mantıksal düşünmeye başlamış olmasına rağmen “Bir kilo pamuk mu yoksa bir kilo demir mi daha ağırdır?” sorusuna bir kilo demir diyerek okul öncesi dönemdeki çocuğun özelliklerini gösterebilir.

Gelişim dönemlerini kapsayan yaş dilimlerinin başlangıç ve bitişleriyle ilgili olarak birkaç yıl farklılık gösteren sınıflandırmalar yaptıkları görülür. Genel olarak doğumdan sonraki ilk iki yaş bebeklik, üç-altı yaş ilk çocukluk (oyun), ilköğretim yıllarını kapsayan yedi-on bir yaş ikinci çocukluk, on iki-on sekiz yaş ergenlik dönemi olarak kabul edilir (Aral ve ark., 2000).

2.6. OKUL ÖNCESİ ÇOCUĞUN GELİŞİM ALANLARI

1.6.1. Fiziksel Gelişim

Fiziksel gelişim baştan ayağa, merkezden dışa doğru ilkesine uygun bir şekilde gelişimini sürdürür. Fiziksel gelişim hem bedensel hem de motor gelişimi kapsamaktadır. Bedensel gelişim, boy, ağırlık ve hacimce artışın yanı sıra, vücut sistemlerinin kendinden beklenen görevleri yerine getirecek duruma gelmeleridir. Motor gelişim ise, bireyin vücudunu kontrol altına almada gösterdiği becerinin artmasıdır (Senemoğlu, 1997).

Bu dönem, çocuğun aktif olarak çevresine yöneldiği, uyarıcılarla dolu dış dünyayı keşfetmeye çalıştığı, insan yaşamının en temel becerilerinin kazanıldığı dönemdir. Beş-altı yaş çocukları mekanik yönde etkili, uyumlu, kontrollü ve gelişmiş hareketler sergilerler. Koşma, atlama, sıçrama, sekme, yakalama, fırlatma ve topa ayakla vurma gibi hareketler temel hareketler döneminde kazanılır. Üç-dört yaşında çocuk, parmak ucunda yürümeyi başarır. Geri geri yürüyebilir, destekle öne takla atar, ani dönüş ve duruşları becerebildiğinden koşmadaki başarısı yükselir.

Çocuktaki zengin hayal gücü, çocuğu taklit oyunlarına ve ev işlerine yardıma yöneltir. Kısa hikayeleri dinlemekten ve resim yapmaktan hoşlanır. El becerilerinde ilerleme görülür, üç parçalı boz-yapı yapabilir. Çizgi üzerinden makasla keser, bir kareyi kalemle kopya edebilir. Bir iki arkadaşıyla oynayabilir. Çevreyi tanıma çabası içinde sürekli soru sorar. Beş yaşında çocuk koşma, sekme, atlama, sıçrama, hızla bisiklet pedalinı çevirme ve takla atma gibi bedensel hareketleri becerebilir. Küçük kaslarını rahatlıkla kullanır. Başı, vücudu, kolları ve ayakları olan insan resmi çizebilir.

Genellikle beş yaşta başarılı kas kontrolüne karşın zaman zaman kalem kullanmakta ve özellikle eğri çizgiler çizmekte zorlanabilir.

Altı yaşındaki çocuğun hareketlerinin koordinasyonu düzgündür. Ancak yeni yönelimler çocuğun bebeklik ile çocukluk arasında gidip gelmesine neden olur.

Sınırsız enerjiye sahip olan çocuk, yerinde duramaz. Otururken bile kımıldanır, bükülür, uzanır. Çocuk bu yaşta iki tekerlekli bisiklete binebilecek dengeye kavuşur.

Resmin sınırlarını taşımadan boyar. Küçük kaslarını kontrol eder ve çok rahat bir şekilde kullanabilir (Aral ve ark., 2000). Bu dönemde çocuklar henüz gözlerini küçük nesnelere ya da ayrıntılar üzerinde odaklayabilmek için yeterli olduğuna ulaşmamışlardır. El-göz uyumları yetersizdir. Bu özellikleri dikkate alınarak çocuklar için seçilen kitapların resimlerinin büyük olması gerekir (Koç ve ark., 2001).

2.6.2. Bilişsel Gelişim

Biliş, insanların dünyayı öğrenmeleri ve anlamalarını içeren zihinsel faaliyetler anlamına gelmektedir. Bilişsel gelişim ile ilgili araştırmalarda Jean Piaget (1896-1980) özel bir yer tutmaktadır. Piaget, önce çocukların düşünceleri hakkında veri toplamış ve bu verileri düşüncelerin neden ve nasıl değiştiğini açıklamak için kullanmıştır. Sonra da akılcı düşüncenin doğasını anlatmaya yönelmiştir (Güngör ve ark., 2003).

Piaget'e göre zekâ, zekâ testinden alınan puan değildir. Piaget zekâyı, çevreye uyum sağlayabilme olarak tanımlar. Çünkü insan çevresine uyum sağlarken aynı zamanda çevresiyle başa çıkmaktadır. Birey, içinde yaşadığı çevreye ne kadar çok ve hızlı uyum sağlayabiliyorsa o kadar zekidir denebilir. Piaget bilişsel gelişimi belli dönemlere ayırmıştır. Ona göre bütün insanlar aynı dönemlerden, aynı sıra ile geçerler. Bu dönemler belirli yaşlarla ilişkilidir. Ancak tüm çocuklar için kesin bir yaştan bahsetmek mümkün değildir.

Piaget bilişsel gelişimi dört dönemde incelemiştir.

1. Duyu-Motor (sensory-motor) dönem (0-1,5 yaş / 0-2 yaş)
2. İşlem öncesi (preparational) dönem (1,5-6 yaş / 2-7 yaş)

3. Somut işlemler (concreteoperational) dönemi (6-12 yaş / 7-11 yaş)

4. Soyut işlemler (formaloperational) dönemi (12-18 yaş / 11-18 yaş)

Burada işlem öncesi dönem bizim için önem taşımaktadır. Çünkü okul öncesi dönemi içine alan bilişsel gelişim dönemi, işlem öncesi dönemdir. Bu dönemde çocuklar sözcük kullanmaya, sembol ile bu sembolün temsil ettiği nesne arasında ilişki kurmaya başlar. Sözcüklerle nesnelere arasındaki ilişkiyi anlayan çocuk, önüne açılan yeni dünyayı keşfetmeye başlar (Cüceloğlu, 1998). Bu dönemin en önemli özelliği sembolik fonksiyonun ortaya çıkmasıdır. Sembolik fonksiyon birçok biçimde ortaya çıkar. Bir kelime, bir oyun, bir oyuncak zihinsel bir sembol olabilir. Çocuk bu dönem sonunda somut işlemler dönemine ulaşır. Düşüncelerinde dengesizlik gösterir. Gözle görülen zıtlıklara düşer. Sembolik oyunlar oynar. Bu dönemde çocuk ben-merkezcidir. Kendini dünyanın merkezinde görür (Aral ve ark., 2000).

İşlem öncesi dönem çocukları **animizm** ve **yapaycılık** özelliklerine sahiptir. Çocuklar bebeği ile konuşur. Yani cansız nesnelere canlıymış gibi davranır. Bunun yanında beş yaşında bir çocuğun, güneşi birisinin kibritle yakarak tutuşturduğu bir ateş olarak açıklaması, yapaycılığa örnek olarak verilebilir. Bu dönem çocuklarında henüz korunum ilkesi kazanılmamıştır. Çocuklar, görüntü değişse bile gerçeğin aynı kalacağını anlayamazlar. Korunum ilkesi kazanmış bireyler bir nesnenin şeklinin ya da uzayda farklı şekillerde yerleştirilmesinin etkisi altında kalmadan o nesnenin aynı kaldığını anlayabilirler. Örneğin birbirinin aynı olan iki bardağa yarısına kadar su doldurulduğunda, çocuklar bunların eşit olduğunu söyleyebilmektedir. Fakat bu bardaklardan birindeki su daha ince uzun bir bardağa boşaltıldığında, çocuklar boyca uzun olan ince bardaktaki suyun daha fazla olduğunu söylemişlerdir.

Tersine çevirme, işlem öncesi dönemde görülen bir özelliktir. Bu dönemde olan bir çocuk dönüştürmenin tersi olan bir işlemlerle, suyun ilk bardağa tekrar konulduğunda aynı olduğunu düşünemez. Bu dönemde görülen özelliklerden biri de odaklaşmadır. İşlem öncesi dönemdeki bir çocuk dikkatini genellikle bir görevin yalnızca bir yönü ya da sınırlı bir bilgi üzerinde odaklaştırır ve belli bir zamanda birden fazla yönle uğraşamaz. İşlem öncesi dönemdeki çocuk, geçmiş durumları

dikkate almaksızın şimdiki durum üzerinde odaklaşma eğilimindedir. Bu dönem çocuğunun akıl yürütmesi “burada ve şimdi” ile sınırlı görünmektedir. Su bir kez uzun bardağa boşaltıldıktan sonra boşaltma eylemi çocuğun aklından çıkmış görünmektedir. Çocuğa iki bardağın da aynı suyu aldığı hatırlatılmak istense çocuk ne demek istenildiğini anlamamaktadır. Çocuk uzun bardağın daha fazla su aldığına inanmıştır.

Bu dönemde çocuklar yüzeysel görünümünün fazlasıyla etkisi altındadır. Çocuk uzun bardağın daha fazla su alacağını düşünür. Çünkü uzun bardaktaki su daha fazla görünmektedir. Özelden özele akıl yürütme, işlem öncesi dönemdeki çocuklarda görülen başka bir özelliktir. Bu dönem çocukları tümdengelim ve tümevarım kullanamazlar. Genele dokunmadan, bir özelden diğerine, özelden özele akıl yürütme kullanırlar. Örneğin, her gün kahvaltıda yumurta yiyen bir çocuk, yumurta olmadığı zaman kahvaltı yapmadığını ileri sürebilir (Güngör ve ark., 2003).

2.6.3. Dil Gelişimi

Dil gelişiminin bilişsel gelişime paralel olarak ortaya çıktığı kabul edilir. Dilin kökeni ile ilgili olarak özellikle Noam Chomsky'nin kuramı önemlidir. Chomsky'e göre insanlar dil öğrenebilmek için doğuştan özel bir mekanizmaya sahiptirler. Çocuğun doğuştan tüm dilleri bilerek doğduğunu ancak anne ve babasını ona diğer dilleri unutturarak anadilini muhafaza etmesini sağladıklarını iddia eder (Yavuzer, 2002). Kaynakların belirttiğine göre dilin gelişmesinde ilk dönem dört ay ile dokuz ay arasını kapsamaktadır.

Bazı araştırmacılara göre de ilk kelimeler sekizince ve onuncu aylarda duyulmaktadır. Ancak anlaşılabilen ilk kelime onuncu aydan sonradır. 12–18 ay arasında çocuğun söylediklerini ailesi dışında kimse anlamaz. 18. aydan 3 yaşına kadar birçok çocuk birçok sözcük söyler ama telaffuzda çok az ilerleme olur. Genellikle çocuklar birinci yaşın sonunda konuşmaya başlamaktadır.

Piaget'e göre dil gelişimi

1. Agulama Evresi

2. Tek sözcük Evresi

3. Telgrafik konuşma

4. İlk Gramer süreci aşamalarından oluşur.

İlk çocukluk döneminin dil gelişimi özelliklerini kapsayan ilk gramer sürecinde hızlı bir dil gelişimi vardır. İki yaşında 50 olan kelime hazinesi, çocuk 5 yaşına geldiğinde 200'ü bulur ve geçirdiği yaşantılarla orantılı olarak sözcük dağarcığını genişletmeye devam eder. Artık yavaş yavaş sosyalleşen bir dile geçiş vardır. Kaynaklarda çocukluk döneminde dil gelişimini etkileyen altı faktör üzerinde durulmaktadır. Bunlar:

Sağlık: Şiddetli ve uzun hastalıklar, çocuğun konuşmasını bir ya da iki yıl erteleyebilir. Böyle durumlarda çocuk konuşmaya az teşvik edilir. Kendini iyi hissetmez ve her isteği önceden yapılır.

Zekâ: İki yaşına kadar çıkarılan seslerle çocuğun zekâsı arasında bir ilişki olmamasına rağmen iki yaşından sonra dil gelişimiyle zekâ arasında sıkı bir ilişki olduğu ortaya çıkarılmıştır. Dil zekâyâ bağlı olarak gelişir.

Sosyo-Ekonomik Şartlar: Sosyo-ekonomik durumu iyi ailelerin çocukları genelde yaşlılarına göre daha erken ve düzgün konuşurlar. Ana ve babasıyla uzun süre birlikte olan çocuk, daha düzgün konuşur. Bu ailelerde anne ve baba çocuk için iyi bir model olmaktadır.

Cinsiyet: Erkek çocuklar her zaman kızlara göre geride kalırlar. Onların cümleleri daha kısa, daha yanlışlı ve kelime dağarcıkları daha kısırdır.

Aile İlişkileri: Bakım evlerinde büyüyen çocuklar, aile içinde büyüyen çocuklara oranla daha az heceler. Aile bireyleri ile çocuk arasındaki sağlıklı ilişkiler dil gelişimini oldukça etkilemektedir.

Konuşmaya Teşvik: Okul öncesi dönemde çocuğa kitap okunduğunda, TV seyretmesine izin verildiğinde ve oyun grupları içine sokulduğunda çocuğun konuşmak için cesaretlendiği görülmüştür.

2.6.4. Sosyal Gelişim

Kaynaklar, iki yaş çocuğunun aile dışındaki bireylerle ilişki kurduğunu, kendi akranlarıyla olan birlikteliklerinden zevk almaya başladığını belirtmektedir. İkinci yaştan itibaren çocuk her yönden olduğu gibi, sosyal yönden de gelişimini hızlı bir şekilde devam ettirmektedir. Çocuk, ailesiyle işbirliği yapıp, topluma nasıl uyum sağlayabileceğini öğrenir. Geliştirilen bu davranış türünün tümü sosyalleşme olgusunun ilk aşaması olmuştur (Mehmedoğlu, 2003). 3–4 yaş arasındaki çocuklarda sosyal tepkilerin oranı, yaşıyla paralel olarak artar. Bu yaş döneminin tipik özelliklerinden biri de çocuğun soru sormaya başlamasıdır.

3–4 yaşlarda çocuk etrafındaki her şeyi anlama ve öğrenme arzusu duyar. Bu amaçla da durmadan sorular sorar. Yavuzer'e göre ilk çocukluk evresinin düğüm noktasını, aile ve çocuk için altın yaş olarak nitelendirilen beş yaş oluşturur. Daha bilgili ve olgun bir birey görünümünde olan beş yaş çocuğu, çevresine karşı dostça bir yaklaşım içindedir. Beş yaş çocuğu, yaşadığı kültür çevresine uyum göstermesini, başarılı bir kontrolle gerçekleştiren çocuktur. İlk çocukluk çağının sonuna doğru çocuk, yavaş yavaş anne babasına bağımlılıktan uzaklaşıp arkadaşlarına yönelir.

Anaokuluna giden çocuklar, arkadaşlarıyla fazlaca ilişki kurduklarından, sosyal faaliyetleri aile ve komşu düzeyinde sınırlı kalan çocuklara oranla daha iyi bir toplumsal intibak sağlamaktadır. Kaynaklardan edindiğimiz bilgiye göre okul öncesi çağda çocuklar sosyal ilişkilerinde esnektirler. Oyun grupları henüz küçüktür ve örgütlenmiş değildir. Dramatik oyundan hoşlanırlar. Aynı zamanda bu dönemde, çocukta cinsiyet farkındalığı başlar.

Çocuğun sosyal gelişimine etki eden ve katkıda bulunan çevreler aile, okul, arkadaş çevresi ve oyun grubudur. Meseleye daha yakından bakıldığında insanoğlunun sosyalleşmesinde son derece önemli yeri olan iki faktör grubu vardır. Bunlardan ilki insanın doğarken beraberinde getirdiği kabiliyet ve eğilimler olmak

üzere içten gelen ruhsal özellikleridir (Ayhan, 1995). Bunlara iç faktörler de denir. Diğeri ise dış dünyadan gelen her türlü tesirlerdir. Bunlara da dış faktörler denmektedir. Çocuk, bu tesirlere daima açık vaziyettedir.

Sosyal gelişmenin kesin bir başlangıcı ve sonu yahut kesin bir yaş sınırlaması yoktur. Doğumla başlar ömür boyu devam eder. Çocuğun yaşamı boyunca hızlı bir seyir alır. Sosyal büyüme ve gelişme, bedensel, ruhsal, zihinsel, cinsel vb. büyüme ve gelişmelerle içli dışlıdır. Bir bütün halinde sosyal gelişme gerçekleşir. Çocukluk döneminde ihtiyaçları karşılanan ve diğeri yönleriyle birlikte sosyal gelişmesi de sağlanmış olan çocukların okulda ve sosyal hayatta diğeri göre daha başarılı oldukları görülmüştür (Öcal, 1998).

2.6.5. Öz Bakım Becerileri

Öz bakım becerileri (tuvalet eğitimi, temizlik ve yeme alışkanlığı vb.) doğuştan getirilmeyen, öğrenilerek kazanılan davranışlardır. Bu nedenle davranışların öğretilmesinde aileye ve eğitimciler önemli sorumluluklar düşmektedir. Özellikle erken çocukluk döneminde çocuklara bu alışkanlıkları kazandırmak çok önemli, aksi takdirde çocuklar ileriki yaşlarında, sosyal yaşantılarında çok büyük problemlerle karşılaşabilmekte ve duygusal-sosyal sorunlar yaşayabilmekte (<http://www.bebek.com/>, 15.09.2007).“5-6 Yaş Çocuklarının Öz Bakım Becerilerinin Cinsiyet ve Okul Öncesi Eğitim Alma Durumlarına göre en hızlı gelişme çağı olan okul öncesi dönemde, çocuğa kazandırılacak olan öz bakım becerileriyle ilgili temel bilgi ve alışkanlıklar, onun sağlıklı bir birey olarak yetişmesini sağlayacak ve gelecek yaşamda bağımsız, kendine yeten, topluma uyumlu, olumlu davranışlara sahip bir birey olmasına zemin hazırlayacaktır. Çocuğa bu önemli dönemin başlangıcında iyi ve doğru alışkanlıkların kazandırılmaya çalışılması çok önemlidir. Bu nedenle bu konuda aileye ve okul öncesi eğitimcilerine büyük görevler düşmektedir (Demiriz, 2000).

2.7. Okul Öncesi Eğitimin Çocuğa ve Aileye Sağladığı Yararlar

Akt, Göde ve Susar, (2000), Baykan(1994)'e göre okul öncesi eğitimin aile ve çocuğa sağladığı yararlar şu şekilde sıralanmıştır.

1. Çocuğun yaşlılarıyla bir araya gelerek, oyun gruplarına katılma ihtiyacı karşılanır. Çocuk kendini ve başkalarını kabul etmeyi, haklarını korumayı ve başkalarının da haklarına saygı duymayı grup oyunları yoluyla öğrenir. Okul öncesi eğitim kurumları çocukları eğitsel ve sağlıklı bir ortamda bir araya getirir.
2. Uyarıcı, zengin çevre yoluyla zihinsel gelişimi desteklenir. Duyguları ve anlama gücü gelişen çocuğun akıl yürütme becerisi ve yaratıcılığı da gelişir.
3. Yaşadığı toplumun kültür değerlerini benimsemesine yardımcı olur.
4. Bağımsızca kendini ifade edebilmesi ve herkesin de benimseyebileceği kendi kurallarını koyması okul öncesi eğitim ortamında mümkün olur.
5. Çocuğun yeterlilik ve yetersizlikleri, duygusal problemleri daha dikkatli gözlenerek, erken yaşta, ilerlemeler saptanabilir. Gerekli önlemler alınabilir.
6. Sosyal ve duygusal yönden hazırlayarak zihinsel olgunluğa da erişen çocuğu ilkokula hazırlar.
7. Çalışan annelerin, çocuk bakım problemlerini üstlenerek işlerindeki verimi artırırken, uygun olmayan çevre koşulları ve yetersizliklerden de çocukların etkilenmesini önler.
8. Sosyo-ekonomik düzeyi düşük ailelerin çocukları alacakları uygun bir okul öncesi eğitimle olumsuz koşullardan etkilenmeyecektir.
9. Çocuğu sunulan çevre olanakları ve oyun olanakları ile de fiziksel gelişimi desteklenir.

10. Düzenli ve dengeli bir beslenme programı izlenerek yine olumsuz çevre koşullarından gelen çocukların hayatın ilk yıllarında karşılaştıkları beslenme yetersizliği problemleri önlenir.

11. Parçalanmış ailelerden gelen evlat edinilmiş, anne babasının biri veya her ikisi de olmayan, istenmeyen, terk edilmiş ya da özürli çocuklara aileleri veya diğer yaşadıkları olumsuz çevre koşulları nedeniyle karşılaştıkları güçlükleri yenmede okul öncesi eğitim yardım getirir.

12. Başboş bırakılan, çocukların birçok tehlikeli durum ve kazalarla karşılaşmaları da önlenmiş olur. Okul öncesi eğitimi kurumlarında çocuk, güvenli, özgür bir ortamda yaşatlarıyla birlikte olabilmeye şansını da elde eder.

13. Okul öncesi eğitim kurumunda iyi planlanmış, isteklere cevap verebilen ve uzman kadro ile yürütülen anne-baba eğitimi aile okul öncesi eğitimden ve çocukların gelişim özellikleri ile özel durumlarından haberdar eder. Gelecekteki çocukları ve çevreleri içinde ek yatırım sağlar.

2.8. Ailenin Okul Öncesi Eğitimine Katılımının Önemi

Çocuk gelişiminde 5 yaş dönemi oldukça önemli bir yer tutmaktadır. Bu dönemde çocuk hızlı bir gelişim süreci içindedir ve ilk eğitimini ailede alır. Anne babanın öğrettikleri ve yakın çevreden alınan bilgiler, çocuğun yaşamını önemli şekilde etkiler. Çocuk için gerekli olan en etkin eğitim anne, baba ve öğretmenin birlikte çalışmalarlarıyla gerçekleşir. Bu nedenle okulöncesi eğitim programına aile katılımını sağlamak çocukların gelişimi açısından önemle üzerinde durulan bir konu haline gelmiştir. Okul öncesi eğitim programları ne kadar iyi hazırlanmış olursa olsun aileler tarafından desteklenmediği sürece etkili olamamaktadır. Okul öncesi eğitim kurumlarında çocuklarda kalıcı davranış değişikliklerinin gerçekleşebilmesi programda planlanan aile yaşantılarının ailede sürdürülebilmesi ile mümkün olmaktadır (M.E.B, 2006: Aral, Kandır ve Can Yaşar, 2000).

Ailenin ve öğretmenin bir arada çalışması, fikir ve bilgi alışverişini sağlamaktadır. Ayrıca okulda verilen eğitimin evde desteklenmesi ve

pekiştirilmesiyle eğitim kalıcı bir nitelik taşır. Eğitimde devamlılık ilkesi göz önünde bulundurulduğunda, okulun eğitim rolüne aile katılımı boyutunun da katılması gerekmektedir (Ural, 2005; Kağıtçıbaşı, 1991; Zembat ve Unutkan, 1999).

Okula devam eden çocukla birlikte ailenin eğitildiği programlar başlangıçta sosyo-kültürel ve ekonomik açıdan yoksun olan aileler ile yapılmaya başlanmıştır. Okul öncesi eğitim programlarının bazılarının başarısızlığı çocuğu doğal çevresinden soyutlamalarından kaynaklanmaktadır. Sosyal çevresi desteklenmemiş bir çocuk okul öncesi eğitim programından yararlansa bile program bittiği zaman kendi başına kalmakta ve aile çevresiyle birlikte içinde yetiştiği çevre değişmemiş olduğu için programdan edindiği becerileri sürdürememektedir. Çocuğun daha iyi gelişmesi için kapsamlı bir okul öncesi eğitim programına önemle ihtiyaç duyulmaktadır (Ural, 2005; Kağıtçıbaşı, 1991).

Bu anlayış erken çocukluk eğitim programlarının çocuk merkezli olmaktan ziyade aile merkezli bir özellik taşıması anlayışını da beraberinde getirmiştir. Bu anlayışla getirilen aile destek programları, aileye sunulan çok yönlü hizmetler yoluyla ailenin, çocuklarının eğitim ve gelişim gereksinimlerini karşılama açısından güçlendirilmesini, aileye çocuğun ev ortamında kazanabileceği deneyimler konusunda bilgi verilmesini ve çocukların gelişimlerinin hızlandırılmasını hedeflemektedir. Erken çocukluk eğitim programlarına aile katılımının sağlanması tüm eğitim kademelerine kıyasla bu nedenle özellikle okulöncesi eğitim aşamasında çok daha kritik değer taşımaktadır (Eryorulmaz, 1993).

Ailenin okul süreçlerine katılması, özellikle 1980'li yıllardan itibaren yapılan araştırmalarla birlikte önem kazanan bir konudur. Bu konuda yapılan araştırmalardan çıkarılabilecek temel sonuç, ailelerin okula katılımının çok yönlü olumlu etkileri olabileceğidir. Okul öncesi dönem ve ilköğretim döneminde okul-aile işbirliği özel bir öneme sahiptir. Ailenin okul çalışmalarına dâhil edilmesine yönelik yapılan çalışmalar, aile katılımının öğrencilerin başarılarını artırdığını, katılım, güdülenme ve kendine güven duygusunun gelişmesini ve onların okul ile öğretmenlere yönelik olumlu tutumlar geliştirmelerini sağladığını göstermektedir (Arıkan, 2007; Pehlivan, 1997).

Günümüzde okul yalnızca bilgi aktaran bir kurum değildir. Okullar bir yönden çocuk ve gençlerin yasama hazırlanmaları ve sosyalleşmeleri sürecinde rol oynarken, diğer yönden de anne ve babaların eğitime yardımcı olmak zorundadır. Ayrıca, aile çocuğun informal eğitiminin gerçekleştiği, okul ise formal eğitimin verildiği kurumlardır. Toplumsal amaçlara ulaşmada bu iki eğitim sürecinin birbiri ile bütünleşmesi ve tutarlılık göstermesi büyük önem taşımaktadır. Okulda verilen eğitimin evde, evde verilen eğitimin okulda desteklenmesi, bir devamlılığın söz konusu olması ve bu sayede hem okulda hem de evde çocuğun istedik davranış değişikliklerine güvenli ve kontrollü bir biçimde ulaşması ana amaçtır. Bu yüzden eğitim açısından okul ile aile arasında sağlam bir ilişkinin kurulması önemli bir gerekliliktir (Zembat ve Unutkan, 2001; Kaya,2002; Eyidoğan, 2004; M.E.B, 2006).

Çocuğun bütün alanlardaki gelişim düzeyi, gelişimsel özelliklerinin nasıl biçimleneceği ve onun gelecek yaşamını nasıl etkileyeceği pek çok değişkene bağlıdır. Bu değişkenlerden bazıları; ailenin sos yo-ekonomik ve sos yo kültürel durumu, ailenin çocuğa sağladığı uyaranlar, ebeveynlerin birbirleri ve çocukları ile ilişkileri, çocuk yetiştirme tutumları, sözel iletişim biçimleri, nasıl model oldukları, sağlık, beslenme ve eğitim konularındaki bilgi ve olanakları olarak büyük önem taşımaktadır (Kaya, 2002).

Tüm bu değişkenlere bağlı olarak çocukların bilinçli ve sağlıklı ortamlarda gelişmeleri ve eğitim almaları büyük önem taşımaktadır. Çocuğun gelişim ve eğitiminde bu denli etkileri olan aile üyelerinin, çocuk gelişimi ve eğitimi konularında bilgilendirilmeleri ve bilinçlendirilmeleri, bir program dahilinde eğitilmeleri ya da en azından çocukları ile ilgili eğitim yaşantılarına katılarak etkileşimde bulunmalarının sağlanması büyük önem taşımaktadır (Üstünoğlu,1990).

Kaliteli bir eğitime ulaşmak için sağlıklı bir öğretmen-veli işbirliğine, sağlıklı bir işbirliği içinse tarafların birbirleriyle açık iletişim kurmalarına ve çocukların hayatımızdaki önemini çok daha iyi kavramalarına ihtiyaç duyulmaktadır. Okulun da, anne babanın da amacı, çocuklara daha iyi bir eğitim ortamı yaratmak olduğuna göre; okul ve aileler arasında sağlanabilecek işbirliği, okulun, çevrenin

imkânlarından da yararlanarak, daha iyi, daha zengin bir eğitim ortamı haline gelmesinde büyük katkı sağlayacaktır (M.E.B,2006).

2.9.Ailenin Eğitime Katılımının Amaçları ve Faydaları

Ailenin okul öncesi eğitime destek olmasını sağlayabilmek için anne babaya eğitim vererek çocukların en iyi şekilde büyüme ve gelişmelerine yardımcı olarak sonraki dönemlerdeki okul başarısını olumsuz yönde etkileyebilecek etkenleri azaltmak amaçlanmıştır. Ayrıca araştırmacılar amaçları şu şekilde sıralamışlardır. Anne-babaya eğitim vererek ve ailenin okul öncesi eğitime destek olmasını sağlayarak, çocukların büyüme ve gelişmelerine yardımcı olmak ve bu yolla onların daha sonraki dönemlerde okul başarısını olumsuz etkileyebilecek etkenleri azaltmak(Kocabıyık;2011).

- Çocuğun ailedeki öğrenme ortamına katkıda bulunmak,
- Aileyi destekleyerek çocuğun sahip olduğu kapasiteyi maksimum düzeyde kullanmasını sağlamak,
- Eğitimi daha etkili hale getirmek,
- Eğitimin sürekliliğini sağlamak,
- Aileye çocuğunun hayatında ne kadar önemli bir yere sahip olduğunu göstermek,
- Problemleri önlemek,
- Ailenin bu dönem özellikleri konularında bilinçlendirilmesini sağlamak,
- Aileye çocuğun ev ortamında kazanabileceği deneyimler hakkında bilgi vermek.
- Katılımcı öğrenme için aileyi yüreklendirmek.
- Aile içinde ve okul yapısında değişiklikler yapmak.
- Çocukta meydana gelen olumlu değişikliklerin sürekliliğini sağlamak.

Sorunları önlemek ve seçenekli disiplin yöntemleri sunmak.Ailenin eğitime katılması, çocukların başarılı bir yaşama geçişinde önem taşır. Çocuğun eğitimine ailenin katılmasıyla, çocuğun uzun dönemde akademik başarı gelişiminin ve dikkat süresinin artması, okula yönelik tutumlarının ve benlik tasarımının olumlu yönde gelişmesi sağlanacaktır. Çocuk, aile, öğretmen ve kurum açısından ailenin eğitime katılmasının yararları şunlardır (Eryorulmaz, 1993; Zembat ve Unutkan,1999; Oktay ve Unutkan 2003).

2.9.1. Çocuk Açısından Yararları

- Çocuğu, mutlu ve başarılı bir kişi olarak hayata hazırlama.
- Okul ile ev arasında, çocuğa gösterilebilecek farklı eğitim tutumlarını ortadan kaldırma.
- Evin devamı olan güvenli bir ortamda daha iyi bir öğrenme fırsatı yaratabilme.

2.9.2. Aile Açısından Yararları

- Çocuklarının eğitimlerinde kendi rollerinin öneminin farkına varabilme.
- Çocuğun gelişimine çok yönlü olarak katkıda bulunabilme. Bu konuda kendine güven duyabilme.
- Kendi ilgi, yetenek, becerilerinin farkına varabilme.
- Çocuklara duydukları saygının artması, onları birey olarak görebilme.
- Çocukla sağlıklı bir iletişim kurabilme.
- Zaman ayıramamaktan dolayı duydukları suçluluk duygusunu yok edebilme.
- Yeni beceriler kazandırabilme.

2.9.3. Öğretmen Açısından Yararları

- Programını daha kolay gerçekleştirebilme.
- Sağlıklı bir sonuca ulaşabilme.
- Sağlıklı iletişim sonucu kolayca tanıyabilme ve problemleri çözebilme.
- Sorumluluklarını paylaşabilme.
- Hedeflere ulaşabilme.

2.9.4. Kurum Açısından Yararları

- Eğitimin sürekliliğini sağlayabilme.
- Çocuğun çok yönlü gelişimine katkıda bulunabilme.
- Amaçlarına daha kolay ulaşabilme.
- Eğitimde fırsat eşitliğini sağlayabilme.
- Eğitimin kalitesini arttırabilme.
- Sorumluluklarını paylaşabilme.
- İş tatminindeki artışı sağlayabilme

Ailenin çocuğun fiziksel, zihinsel, sosyal, duygusal gelişiminde ve okul başarısında önemli katkıları vardır ve anne ve babaların okuldaki etkinliklere katılımları arttığında, çocuklar okula devam konusunda daha istekli davranmakta, sosyal uyum ve becerileri artmaktadır (Kotaman, 2008: Dönmez ve Yıldırım, 2008).

Yukarıda bahsedilen aile katılımının yararlarından da anlaşılacağı gibi, ailenin eğitime katılımı, ebeveynlerin çocuk eğitimi konusundaki bilgi ve becerilerini arttırmalarına, çocuklarının eğitimlerinde rollerinin ne kadar önemli olduğunun farkına varmalarına katkı sağlayacaktır. Okul-aile işbirliği ve iletişiminin sağlanması,

çocukların kendilerini daha iyi tanımalarına, kendilik algıları ve benlik saygılarının gelişimine faydalı olacaktır. Ailenin eğitime katılımı ile çocuğun hem sosyal becerilerinde, hem de akademik başarısında olumlu gelişmeler sağlanabilir. (Kotaman, 2008; Dönmez ve Yıldırım, 2008).

Okul öncesi eğitim kurumlarında aileleri eğitimin bir parçası haline getirmek için çeşitli çalışmalar yapılabilir;

1. Ailelere aylık bültenler yollayarak; öğrenilen şarkı, bilmece, bulmaca ve oyunlardan örnekler verilebilir.
2. Ailelerin istek ve arzularını, eleştiri ve önerilerini yazarak bırakabilecekleri bir dilek kutusu oluşturulabilir.
3. Bir pano oluşturularak duyurular, ilginç olaylar, etkinlikler ve çalışmalar buraya asılabilir.
4. Belirli gün ve haftalarda veli grupları etkinliklere katılmak üzere çağrılabilir.
5. Ailelerin istek ve ihtiyaçları doğrultusunda seminerler düzenlenebilir, çeşitli tartışma konuları ile aileler farklı konularda fikir alışverişi yapabilirler.
6. Okul dışı etkinlikler ve geziler, önceden ailelere bildirilerek onlar da bu gezilere davet edilebilir.
7. Ailelere her dönem sonunda yapılan çalışmaların özetleriyle birlikte çocuklarının genel durumunu değerlendiren bir rapor sunulabilir.
8. Anne ve babalar hatta diğer aile bireyleri eğitim programına katkıda bulunmak üzere kaynak kişi olarak davet edilebilir.
9. Aile ve okul arasındaki bilgi alışverişini sağlamak, aile ile daha yakın ilişkiler kurmak, şikâyet ve problemleri çözmek için veli toplantıları düzenlenebilir (Aksoy ve Turla 1999).

Okul aile işbirliğinin çocuğun gelişimi ve okul başarısı üzerinde önemli bir etkiye sahip olduğu yapılan araştırmalarla da desteklenmiştir. Ayrıca anne ve babaların öğrenme sürecine aktif katılımının sadece çocuğa değil aynı zamanda öğretmenlere ve kendilerine de büyük fayda sağladığı bulgular arasındadır. Sonuç olarak anne ve babaların okul öncesi eğitim kurumları ile işbirliği içinde olması ve öğrenme sürecine aktif katılımları; hızla değişen dünyada çocuk eğitimi ve gelişim konusunda bilgilenmelerini sağlayarak çocuklarının sağlıklı ve başarılı bir kişilik geliştirmesine katkıda bulunacaktır.

2.10.Konu İle İlgili Yayın ve Araştırmalar

Yurtiçinde yapılan araştırmalar

Oktaç (1987) tarafından gerçekleştirilen araştırmanın amacı ailelerin nasıl bir anaokulu istediğini belirlemek amacıyla 114 anneye anket uygulamıştır. Anket sonuçlarını annelerin nasıl bir anaokulu bekledikleri yönünde kategorize etmiştir. Araştırmanın sonuçlarında; ailelerin beklentilerini okul öncesi eğitim kurumundan beklentiler, çocukların okul öncesi kurumlardan nasıl etkilendikleri ,anaokullarının nitelikleri ve iyi bir öğretmenin nitelikleri başlıkları altında toplamıştır (Akt; Köksal, 2002).

Metin ve diğ., (1993) tarafından yaptıkları araştırmada anne babaların anaokulundan beklentilerini tespit etmeye çalışılmıştır. Hacettepe Üniversitesi uygulama anaokuluna devam eden 90 çocuğun anne ve babalarına anket uygulanmıştır. Uygulanan anket sonucu annelerin%37'si ile babaların %35,6'sı anaokulunu seçerken öncelikle eğitimin kalitesi ve eğitimcilerin özelliklerini göz önünde bulundurduklarını bulmuşlardır. Bu sonuçları %35,6 ile sağlıklı ve güvenli bir ortamın sağlanması takip etmektedir. Anaokulunun fiziksel özellikleri ise %8,9 ile anneler %6,7 ile babalar olmak üzere üçüncü sırada yer almıştır. Anne babaların anaokulundan beklentileri ele alındığında annelerde %35,6, babalarda %41,1 oranıyla sosyal davranışları öğrenme beklentisinin birinci sırayı aldığı ortaya çıkmıştır. İkinci sırada %21,1 ile anneler ve %17,8 ile babaların oranı olmak üzere eğitim olanaklarından daha fazla yararlanma beklentisi bulunmaktadır. Daha fazla oyun oyuncak ve oyun arkadaşı bulma beklentisi ise annelerde %3,3 babalarda % 4,4

oranı ile son sırada bulunmaktadır. Anne babaların anaokulundaki eğitimcilerle iletişimde buldukları konulara ait bulgulara göre annelerin %50'si ve babaların %37'8'i çocuğun okuldaki uyumuyla ilgili konularda eğitimcilerle görüşmektedirler. Araştırmada okul öncesi eğitimin önemi ve gerekliliği hakkında anne babaların görüşleri ile ilgili önemli bir ip ucu olması düşünülen “çocuğunuzun evde tüm eğitim ve bakım işleri sağlansa bile yine anaokuluna gönderir misiniz?” sorusuna anneler %85,6 babalar %84,4 oranında evet cevabı vermişlerdir. Bu da bize anne ve babaların okul öncesi eğitimin önemi konusunda duyarlı olduklarını göstermektedir.

Büyükkaragöz (1993) tarafından gerçekleştirilen araştırmanın amacı anne-babalar ve öğretmenlerin “okul öncesi eğitim programı” hakkındaki görüşlerini saptamak amacıyla hazırlanan anketi 230 kişiye uygulamıştır. 40 soru öğretmenlere, 28 soru velilere yöneltilmiştir. Sonuçları; kişisel bilgiler, anne-babalarla öğretmenlerin okul öncesi eğitim kavramına yaklaşımları, çocuklarda meydana gelen davranış 23 değişiklikleri, okul öncesi eğitim kurumunun amaçlarının ne derece gerçekleştiği, okul öncesi eğitim programlarının içeriğinin uygulanmasında en çok yer verilen faaliyetler, öğrenme öğretme süreçleri ve değerlendirme başlıkları altında toplamıştır.

Işık (2007) tarafından gerçekleştirilen araştırma ile Okul öncesi eğitim döneminde, okul ve aile arasında kurulacak işbirliği her eğitim döneminden çok daha önemlidir. Çünkü insan yaşamının en önemli ve kritik dönemi, okulöncesi dönem olarak kabul edilmektedir. Bu dönemde verilen eğitim, çocuğun başarılı, sağlıklı, uyumlu ve mutlu bir yetişkin olarak hayata hazırlanmasında büyük rol oynar. Bir ülkenin geleceği olan çocukların yetiştirilmesi, eğitimi ve ihtiyaçlarının belirlenmesi de, ancak sağlıklı okul-aile işbirliği ile sağlanabilir. Okulöncesi eğitim kurumlarında gerçekleştirilen okul-aile işbirliği çalışmaları, çocukların okula kolay uyum sağlaması, ailedeki ve okuldaki eğitimin birbirini tamamlayıcı nitelikte olması, okul ve ev ortamında çocuğa gösterilebilecek farklı tutumların önlenmesi ve çocukların gelişimine çok yönlü katkıda bulunabilmesi noktalarında önem kazanmaktadır. Bu araştırma, okulöncesi eğitim kurumlarında gerçekleştirilen okul-aile işbirliği çalışmalarının anne-baba görüşlerine dayalı olarak incelenmesi amacıyla yapılmıştır. Araştırma tarama modelinde olup, 2006-2007 eğitim-öğretim yılında Eskişehir il

merkezinde bulunan Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı 20 ilköğretim okulunun bünyesindeki anasınıflarında çocukları eğitim gören 403 anne-baba üzerinde gerçekleştirilmiştir. Araştırmada veri toplama aracı olarak, anne-babaların okulöncesi eğitim kurumlarında gerçekleştirilen okul-aile işbirliği çalışmalarına ilişkin görüşlerini almak amacıyla 23 sorudan oluşan ve araştırmacı tarafından hazırlanan bir anket formu kullanılmıştır. Araştırma verilerinin çözümü için öncelikle, anketlerdeki yanıtlar kodlanarak bilgisayar ortamına aktarılmıştır. Araştırma verilerinin istatistiksel çözümlenmesi için "SPSS13.0for Windows" paket programı kullanılmıştır. Toplanan verilerin istatistiksel analizleri, frekans ve yüzde hesaplamaları tablolar halinde sunulmuştur. Araştırma sonucunda, okul tarafından en sık yer verilen çalışmaların, yüz yüze görüşmeler olduğu belirlenmiş, buna karşın telefon görüşmeleri, konferans ve seminerler, ev ziyaretleri, dilek-şikâyet kutusu ile aile tanışma ve kaynaşma toplantılarının hiçbir zaman düzenlenmediği görülmüştür. Okul-aile işbirliğini sağlamak amacıyla aileler tarafından pek fazla çalışmanın düzenlenmediği belirlenmiştir. Anne-babaların okul-aile işbirliği kapsamında düzenlenen çalışmalara genelde katılmaya çalıştıkları, en çok veli toplantıları ve öğretmen görüşme talebi ile okul-aile işbirliği çalışmalarına katıldıkları görülmüştür. Ayrıca anne-babaların, okul aile işbirliği çalışmalarına katılmama nedeni olarak en çok, zaman etkenini öne sürdükleri saptanmıştır. Anne-babalar öğretmenlerin yaklaşımına ilişkin olarak ilişkilerin karşılıklı saygı-güven-hoşgörü ve anlayışa dayalı olduğunu, öğretmenlerin aileleri her zaman güler yüzle karşıladığını ve öğretmenlerin ailelerle görüşmek için yeterli zaman ayırdığını belirtmiştir. Araştırma bulguları ışığında; okul tarafından gerçekleştirilen okul-aile işbirliği çalışmalarının kısmen yeterli bulunduğu, aileler tarafından gerçekleştirilen okul-aile işbirliği çalışmalarının ise yeterli bulunmadığı söylenebilir. Ayrıca anne-babaların en çok, kurumda yapılan etkinlikler ve çocuğun içinde bulunduğu gelişim dönemi hakkında bilgilenmek ve öğretmen-anne-baba ve çocuk arasındaki iletişimin daha iyi olması beklentisi içinde oldukları görülmüştür.

Tuğrul ve Tokuç (2007), tarafından gerçekleştirilen araştırmanın amacı anne-babaların okul öncesi eğitim hakkında görüş ve beklentilerinin incelenmesi konulu çalışmalarında; 250 aile ile çalışmış; ailelerin anaokulu seçiminde en çok; okulun

eğitim anlayışına ve okul hakkında diğer kişilerden aldıkları referanslara önem verdikleri görölmüştür. Çocuklarının anaokuluna başlama yaşı hakkındaki görüşleri bakımından ebeveynlerin yaşının fark yaratmadığı görölmüştür. Annelerin ve babaların öğrenim durumunun okul öncesi eğitimin başlama yaşına ilişkin görüşlerini etkilediği görölmüştür. Annelerin ve babaların öğrenim düzeyi yükseldikçe çocuklarını anaokuluna başlatmaya ilişkin düşüncelerinin daha küçük yaşlara indiği görölmektedir. Annelerin çalışıp çalışmama durumunun çocuklarını anaokuluna başlatma yaşını etkilediği görölmüştür. Buna göre çalışan annelerin okul öncesine başlama yaşına ilişkin görüşleri çalışmayan annelere göre daha erken yaşlara kaymaktadır. Çocukları bağımsız ya da üniversite anaokuluna devam eden ebeveynlerin çocuklarını anaokuluna öncelikli verme nedenleri arasında fark olduğu görölmüştür. Bağımsız anaokuluna ve üniversite anaokullarına çocukları devam eden ailelerin çoğunluğunun okulun eğitim anlayışı özelliğine dikkat ettikleri tespit edilmiştir. Araştırma sonucunda okulöncesi eğitim kurumlarında ailenin eğitime katılımı etkinliklerinin tam anlamıyla gerçekleştirilemediği öğretmen ve ailelerin konu ile ilgili açıklamalarında farklılık olduğu belirlenmiştir.

Argon ve Akkaya (2008) tarafından yapılan çalışmada ise; ebeveynlere göre; okul öncesi eğitim kurumlarının en önemli görevleri çocukları ilkokula hazırlamak, öz bakım becerilerini kazandırmak ve onlara paylaşma ve işbirliği gibi sosyal davranışları öğretmektir, bu kurumlar hakkında araştırma yapma nedenleri olarak uygulanan eğitim programları ve öğretmen araştırmaları ilk sırada yer almaktadır. Okulda uygulanan program hakkında bilgi sahibi olma nedenleri olarak, okulda uygulanan programın evde pekiştirilmesi ve öğretmenlerle işbirliğinin sağlanması ilk sıradadır.

Özen (2008) tarafından gerçekleştirilen araştırmanın amacı ebeveynlerin çocuğun okul öncesi dönemde aldığı eğitimin ileriki yıllarda kişiliği ve akademik başarısı üzerinde büyük bir etkiye sahip olduğu yapılan araştırmalarla da ortaya konmuştur. Dolayısıyla sağlıklı ve başarılı bir kişilik için sağlam temellerin atıldığı okul öncesi yıllarda hem ailede hem de okul öncesi eğitim kurumlarında verilen planlı ve düzenli eğitim büyük önem kazanmaktadır. Şüphesiz ki anne ve babalar ile okul öncesi eğitim kurumlarının, birbirinin beklentilerinden haberdar olarak üzerine

düsen sorumluluğu yerine getirmeleri bu dönemi daha da başarılı kılacaktır. Bu araştırma anne ve babaların okul öncesi eğitime yönelik beklenti düzeylerini belirlemek, anne ve babaların okul öncesi eğitimden beklentileri arasında farklılık olup olmadığını ortaya koymak ve elde edilen veriler doğrultusunda öneriler geliştirmek amacıyla yapılmıştır. Araştırmanın örneklemini 2006-2007 eğitim-öğretim yılında Kars il merkezinde M.E.B'na bağlı ilköğretim okullarının anasınıflarına ve bağımsız anaokullarına çocukları devam eden 108 anne ve 92 baba oluşturmaktadır. Araştırmanın kuramsal boyutunda konuya ilişkin literatürden yararlanılmıştır. Araştırmada kullanılan anket formu okul öncesi eğitim programından, okul öncesi eğitim kurumlarında görev yapan öğretmenler ve anne-babalar ile yapılan görüşmelerden yararlanılarak oluşturulmuştur. Anne ve babaların okul öncesi eğitimden beklenti düzeylerini belirlemek amacıyla yüzde ve frekans işlemleri, annenin çalışma durumu değişkenine göre beklentiler arasında farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla da, t testi ve Mann-White U testi kullanılmıştır. Araştırmanın sonuçlarına göre; annenin çalışma durumu değişkenine göre okul öncesi eğitimden beklentileri arasında farklılık olduğu görülmüştür. Araştırma kapsamındaki örneklem grubunun büyük bölümünü ev hanımları oluşturmaktadır. Ailelerin evde çocuğunun bakımını sağlayabileceği halde çocuklarını okul öncesi eğitim kurumlarına göndermeleri okul öncesi dönemin önemini kavramaları açısından önemli bir adım olarak değerlendirilebilir. Elde edilen bulgular özellikle çalışmayan annelerin eğitim durumlarının düşük olması nedeniyle okul öncesi eğitim kurumlarının işlevleri konusunda yeterli bilgiye sahip olmadıklarını ve bu konuda bilgilendirilmeleri gerektiğini de göstermiştir.

Yeşilyurt(2011) tarafından gerçekleştirilen araştırmanın amacı, eğitimin ilk basamağını oluşturan okul öncesi eğitimin genel ve temel amacı; 0-6 yaş arası çocukların bakım ve korunma ihtiyaçlarını karşılamak; psikomotor, zihinsel ve sosyal-duygusal alanlarda gelişmelerini sağlamak ve ilköğretime hazırlamaktır. Yaşamın sihirli yılları olarak adlandırılan bu dönemde, çocukların gelişimini en iyi şekilde desteklemek ve potansiyellerini en üst seviyeye ulaştırmakta eğitimciler kadar ebeveynlere de önemli sorumluluklar düşmektedir. Günümüzde ebeveynler nitelikli bir okul öncesi eğitim sürecinin ayrılmaz parçası olarak kabul

görmektedirler. Çocuklarının etkili bir eğitim almalarını isteyen ailelerin beklentileri bu eğitimsel çerçevede yapılandırılmalı ve kaliteli bir okul öncesi eğitim kurumu da bu beklentileri karşılayacak şekilde donanımlı olmalıdır. Ebeveynlerin beklentileri ne ölçüde karşılanırsa; ebeveynlerin okul öncesi eğitime karşı içinde buldukları tutum ve aktif aile katılımına olan motivasyonları da o ölçüde artacak ve ebeveynlerin eğitimin bir parçası olması kolaylaşacaktır. Bu araştırmanın amacı; ebeveynlerin okul öncesi eğitim kurumlarından beklentilerinin hangi değişkenlere göre farklılık gösterdiğini ve okul öncesi eğitim kurumlarının bu beklentileri karşılayıp karşılamadığını saptamaktır. Aynı zamanda ebeveynlerin beklentilerinin yaşadıkları coğrafi bölgeye göre değişkenlik gösterip göstermediği incelenmektedir. Araştırmaya çocukları 2010-2011 eğitim-öğretim yılı içinde anasınıfına devam eden 1050'si bayan; 415'i bay olmak üzere, buldukları coğrafi bölge içerisinde en fazla okul öncesi eğitim kurumuna sahip olma kriteri göz önüne alınarak belirlenen çeşitli illerde; tesadüfi yöntemle seçilmiş 63 okuldaki 1465 veli katılmıştır. SPSS 15(Statistical Package for Social Sciences) paket programını kullanılarak işlenen araştırma verileri t testi ve tek yönlü varyans analizi (ANOVA) kullanılarak çözümlenmiştir. T testi ve (ANOVA) sonucunda; ebeveynlerin okul öncesi eğitimden beklentileri ve bu beklentilerin karşılanma düzeyleri üzerinde, gelir durumları, eğitim durumları ve yaşadıkları coğrafi bölge değişkenlerinin istatistiksel olarak anlamlı bir fark yarattığı saptanmıştır. Cinsiyet ve yaş değişkenlerinin ise ebeveynlerin beklentileri ve bu beklentilerin karşılanma düzeyleri üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark yaratmadığı belirlenmiştir.

Çakıroğlu(2013) tarafından gerçekleştirilen araştırmanın amacı ebeveynlerin okul öncesi eğitime ilişkin görüş ve beklentilerini çeşitli değişkenler açısından incelemektir. Araştırmanın örneklemini 2011-2012 öğretim yılında Zonguldak ili Devrek ilçesindeki 7 resmi ilköğretim okulu bünyesinde bulunan 12 anasınıfına (5-6 yaş) devam eden 231 çocuğun ebeveyni oluşturmuştur. Ebeveynlerin okul öncesi eğitim hakkındaki görüş ve beklentilerine ait veriler, araştırmacı tarafından geliştirilen anket ile toplanmıştır. Ankette ebeveynlerin demografik bilgileri ile onların okul öncesi eğitime ilişkin görüş ve beklentilerine yönelik sorular yer almıştır. Araştırma verilerinin yüzde ve frekanslarına bakılmış, değişkenler arası

ilişki için de ki-kare analizi yapılmıştır. Örneklemi oluşturan ebeveynlerin çoğunluğu ev hanımı annelerdir. Ebeveynlerin büyük çoğunluğu, okul öncesi eğitimin gerekli olduğunu, bu eğitimin devlet tarafından ücretsiz olarak sunulması ve zorunlu olması gerektiğini düşünmektedir. Çoğunluğu, çalışsalar da çalışmasalar da çocuklarını anasınıfına göndereceklerini belirtmiştir. Okul öncesi eğitimin önemine ve gereğine inanan ebeveynler, çocuğu ilkokula hazırlamasını ve sosyal beceriler kazandırmasını beklemektedir. Eğitim kurumundan okul binasının ve anasının fiziksel ve donanımsal özelliklerine ilişkin beklentileri yüksektir. Ebeveynler, öğretmen ile ilgili yüksek beklentilere sahiptir. Çocuğa ve kendilerine karşı tutumunu ve öğretmenlik ile ilgili eğitim ve deneyimini önemsemektedirler. Uygulanan eğitim programından çocuğun eğitime yönelik konularda beklentileri daha yüksek iken özellikle okul ve sınıf içi aile katılımı gerektiren konularda biraz daha düşüktür. Çocuktan beklentilerin çok yüksek olduğu, ebeveynlerin en çok okul öncesi eğitimin çocuklarına kazandırdıklarını önemsettiği görülmektedir. Araştırma sonuçlarına göre ebeveynlerin görüş ve beklentileri, bütün değişkenlerden bağımsız olarak okul öncesi eğitimin önemli ve gerekli bulunduğunu; kurumdan, öğretmenden, programdan ve çocuktan beklentilerin yüksek olduğunu ortaya koymaktadır.

Sonuç olarak yurt içinde yapılan çalışmalar incelendiğinde araştırmaların genelde ailelerin okul öncesi eğitimden beklentilerinin ne olduğu ve bu beklentilerin hangi değişkenlere göre şekil aldığı konusu üzerine eğilmekte olduğu görülmektedir. Araştırma sonuçlarına göre ailelerin okul öncesi eğitimden beklentileri okul öncesi eğitim hakkında bilgilerine dayanmakta; ancak okul seçimi, çocuğun okula başlama yaşı vb. konular da çevreden duyduklarıyla hareket etme eğilimindedirler.

Yurtdışında Yapılan Araştırmalar

Vidali' nin (1998) tarafından gerçekleştirilen araştırmanın amacı ailelerin okul öncesi eğitimden beklentilerini belirlemek amacıyla yaptığı araştırmaya toplam 582 aile katılmış ve Yunanistan'daki okul öncesi kurumların eğitimsel ve sosyal açıdan beklentilerini karşılaması ile ilgili pek çok soruya yanıt vermişlerdir. Bulgular, okul öncesi kurumları arasındaki ayrımın ailelerin beklentileri ve ihtiyaçları ile ilgili olduğunu göstermiştir. Ayrıca; ailelerin okul öncesi eğitimcileriyle işbirliği içinde

olma gibi bir beklentileri olduğunu belirlemiştir. Buna sebep olarak; çocuklarıyla kendi problemlerini çözebilmek, okul öncesi ortamda çocukları için en iyi koşulların sağlanması ve çocuklarının onlar isteyken okulöncesi programda mutlu olmaları için istedikleri ortaya konmuştur. Vidali' nin yaptığı araştırmada ailelere kurumlardan öncelikli olarak ne bekledikleri sorulmuştur. Bulgular, ailelerin çoğunun/ çocuklarının hem bakım hem de eğitim faaliyetlerini almalarını beklediklerini göstermiştir. (% 98). Bir diğer beklenti ise, katılımcıların eğitim programıyla ilgili beklentisidir; buna göre, çocuğu çocuk merkezlerinde bulunan aileler çocukları bakım olanaklarından yararlanırken aynı zamanda daha fazla entelektüel ve eğitimsel öğrenme beklentileridir. (%97) çalışan ailelere destek ise önem sırasına göre 3. Sırada yer almıştır. (% 86.5) katılımcılar için gözetimli çocuk bakımı en az önemli beklentidir. Hangi okul öncesi kurumların ailelerin beklentileriyle ilgili olduğunu belirleyebilmek için, yukarıdaki cevaplarla kurum türü arasındaki ilişki analiz edildi. Sonuçlara göre; ailelerin cevapları çocuklarının bulunduğu kurumla ilişkiliydi. Sonuçlar, bakım ve destek isteyen ailelerin çocuklarını kreşler yerine çocuk merkezlerine göndermeye meyilli olduklarını göstermiştir. Hemen hemen tüm aileler okul öncesi programlarının rolünün bakım ve eğitim olduğuna inanmaktadırlar. Bu beklentiler hem ailelerin ihtiyaçlarını hem de yeni kültürel değerleri yansıtmaktadır. Bulgular göstermektedir ki eğer aile beklentileri karşılanacaksa, çocukların ve ailelerin çeşitli ve birbiriyle ilişkili ihtiyaçlarını karşılayacak bir yaklaşıma ihtiyaç duyulur.

Jacobson ve Engelbrecht (2000) tarafından gerçekleştirilen araştırmanın amacı Kuzey Teksas' ta yaşayan ailelerin ve okulöncesi çocuklarının eğitim ile ilgili gereksinimleri, deneyimleri ve öğrenme yollarını belirlemek; bir ihtiyaç değerlendirme süreci ortaya koyup küçük çocuğu olan ailelere yönelik eğitim planlamak amacıyla bir çalışma yapmışlardır. Üniversite mezunu olmayan ailelerin öğretmenler ve ailelerle deneyiminin, üniversite mezunu olan ailelerden daha yüksek olduğu saptanmıştır. Çalışma sonucunda; üniversite mezunu ailelerin bilgiyi yazılı materyallerden edindikleri fakat üniversite mezunu olmayan ailelerin öğretmen ve aile üyeleriyle bilgi paylaşımına daha çok gereksinim duydukları belirlenmiştir

Foot, Howe ve arkadaşları (2000) tarafından gerçekleştirilen araştırmanın amacı İskoçya'da 911 aileye sunulan bir anketle ailelerin beklentilerini ve tercihlerini ortaya koymuşlardır. Ailelerin okul öncesi eğitim hakkındaki bilgileri, tercihleri ve beklentileri ile ilgili yaptıkları araştırmada ailelerin okulöncesi eğitiminden neler beklediklerine dayanılarak aileler ve eğitimciler arasında bir ilişki kurulması gerektiğini savunmuşlardır. Sonuçlar, ailelerin çocuklarının güvenliğini ve 30 bakımını her şeyin üstünde tuttuklarını ve programdaki tercihin, eğitime, çevreye ve ihtiyaçlara bağlı olduğunu göstermiştir. İstatistiksel analiz önem sırasına göre dört noktayı öne çıkarmıştır: bakım ve güvenlik, eğitim, ortam ve aile ihtiyaçları. Katılımcıların %98 i çocuklarının okul öncesi dönemde bir programda yer aldıklarını ifade etmişlerdir. Bakım ve güvenlik aileler için en önemli noktadır, bunu eğitim ve ortamın kalitesi izlemektedir. Ailelerin ihtiyaçlarına gösterilen dikkat en önemsiz sıradadır. %77'lik bir oranla aileler okul öncesinin en önemli amacının okula hazırlık olduğunu vurgulamışlardır. Diğer amaçlar ise sırayla: Sosyalleşme- diğer çocuklarla kaynaşma fırsatı (%29), eğitim(%23), çeşitli aktivitelere katılım(%7) ve bağımsızlıktır.(%5) Sosyal etkileşim ve disiplin ilkokula hazırlanan çocuklar için okul öncesi eğitimin en çok ifade edilen yararları arasındadır. Okul öncesi eğitimde ailelerin beklentilerinin karşılanması, ailelerin de eğitime katılımı anlamına gelmektedir. İlkokula geçişte eğitimsel hazırlık daha az bir oranda ifade edilmiştir. Bunun nedeni büyük olasılıkla ailelerin düşüncelerinin çocuklarının yeni sınıf arkadaşlarına, öğretmenlerine ve yeni bir ortama uyumları üzerine odaklanmasındandır.

Sonuç olarak yurt dışında yapılan araştırmalar incelendiğinde araştırmacıların yurt içinden farklı bir yöntemle hem nitel hem nicel çalışmayı tercih ettikleri görülmektedir. Araştırma sonuçlarına göre; bu alanda yapılan çalışmalardan ebeveynlerle kurumların birbirlerinden beklentilerinin farklı olduğunu, kurum ile ebeveynler arasındaki bağın güçlenmesinin beklentilerin karşılanmasıyla kuvvetlenebileceğini söylemek mümkündür.

BÖLÜM 3

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, evreni, örnekleme, araştırmada kullanılan veri toplama araçları, verilerin toplanması ve verilerin analizinde kullanılan istatistiksel analizler ile ilgili açıklamalara yer verilmiştir.

Araştırma, “Ebeveynlerin Okul Öncesi Eğitimden Beklentilerinin İncelenmesi”ne yönelik ölçek Survey Yöntemi kullanılmıştır.

3.1. Araştırmanın Evreni ve Örnekleme

Araştırmanın evrenini Elazığ milli eğitim müdürlüğüne bağlı okullar oluşturmaktadır. Örneklemini ise, 2015-2016 eğitim öğretim döneminde Elazığ il merkezinde bulunan anaokullarına giden öğrencilerin ebeveynleri oluşturmaktadır. Araştırma kapsamında Elazığ il merkezinde milli eğitim müdürlüğüne bağlı okullar tespit edilerek gerekli izinlerin alınmasından sonra okul müdürleri ile iletişime geçilerek toplam 900 adet anket ebeveynlere gönderilmiş ve gönderilen anketlerin 178 tanesi ebeveynler tarafından geri dönmediği için 722 tanesi analizlere dâhil edilmiştir.

3.2. Veri Toplama Aracı

Ebeveynlerin okul öncesi eğitimden beklentilerini ölçmek için iki bölümden oluşan anket kullanılmıştır. Anketin birinci bölümünde araştırmacı tarafından hazırlanan ebeveynlerin kişisel bilgilerine yönelik sorular ikinci bölümde ise 2012 yılında Yeşilyurt tarafından geliştirilen 20 maddelik ve 5’li likert tipi ebeveynlerin okul öncesi eğitimden beklenti ölçeği kullanılmıştır. Ölçek 1=Kesinlikle katılmıyorum, 2=Katılmıyorum, 3=Kararsızım, 4=Katılıyorum ve 5=Kesinlikle katılıyorum şeklinde derecelendirilen 5’li likert tipi bir ölçektir. (Yeşilyurt, 2011).

Ölçeğin Güvenilirliği

Ölçme aracının güvenilirliğini ölçmek amacıyla tüm verilere SPSS 13.5 programında Alpha Cronbach güvenilirlik testi uygulanarak madde analizi yapılmıştır. Cronbach (1951) tarafından geliştirilen alfa katsayısı yöntemi, maddeler

doğru-yanlış olacak şekilde puanlanmadığında, 1-3, 1-4, 1-5 gibi puanlandığında, kullanılması uygun olan bir iç tutarlılık tahmin yöntemidir. Cronbach alfa katsayısı, ölçekte yer alan k maddenin varyansları toplamının genel varyansa oranlanması ile bulunan bir ağırlıklı standart değişim ortalamasıdır. Ölçekte yer alan k sorunun varyansları toplamının genel varyansa oranlanması ile bulunan ve 0 ile 1 arasında değerler alan Alfa katsayısı bireysel puanların k soru içeren bir ölçekte sorulara verilen cevaplanan toplanması ile bulunduğu durumlarda soruların birbirleri ile benzerliğini, yakınlığını, ortaya koyan, bir ağırlıklı standart değişim ortalamasıdır. Alfa katsayısının bulunabileceği aralıklar ve buna bağlı olarak da ölçeğin güvenirlik durumu aşağıda verilmiştir(Kalaycı, 2008)

$0,00 \leq \alpha < 0,40$ ise ölçek güvenilir değildir,

$0,40 \leq \alpha < 0,60$ ise ölçek düşük güvenilirliktedir,

$0,60 \leq \alpha < 0,80$ ise ölçek oldukça güvenilirdir,

$0,80 \leq \alpha < 1,00$ ise ölçek yüksel derecede güvenilir bir ölçektir

Yeşilyurt Alpha Cronbach alfa değerini pilot uygulamada 0,746, gerçek uygulamada ise 0,908 bulmuştur. Hesaplanan güvenilirliği katsayılarının 0,70' in üzerinde çıkması ölçeğin oldukça güvenilir bir yapıya sahip olduğunu belirtmiştir.

3.3. Verilerin Analizi

Araştırma verilerinin elde edilmesinden sonra verilerin analizinde SPSS 15.00 paket programından yararlanılarak, araştırma kapsamındaki ebeveynlerin öncelikle demografik özelliklerine ilişkin veriler, frekans (f) ve yüzde (%) dağılımları hesaplanarak zmlenmiştir. Ebeveynlerin okul öncesi eğitimden beklentileri ve okul öncesi kurumun beklentiyi karşılama düzeyi leğinden aldığı puanların aritmetik ortalama ve standart sapmaları hesap edilmiştir. Ölçek toplam puanı ile demografik bilgiler arasındaki farkları tespit etmek için uygun testler yapılış anlamlı olanlar tabloda gösterilmiştir. Yapılan analizlerde anlamlılık düzeyi $p < 0,05$ olarak kabul edilmiştir. İstatistiki değerlendirmeler yapılırken uzman kişilerin görüşleri ve yardımlarından faydalanılmıştır.

BÖLÜM 4

BULGULAR VE YORUM

Çalışmamızın bu bölümünde anne ve babaların demografik özelliklerinin frekans ve yüzde dağılımlarına, ayrıca anne ve babaların okul öncesi eğitimden beklenti düzeylerinin değişkenler ile arasındaki ilişkiyi incelemek için anova ve t testlerine ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

Anne –Babaların Demografik Özelliklerine İlişkin Dağılımlar

Tablo 1. Ebeveynlerin Cinsiyetlerine İlişkin Bulgular

Cinsiyet	f	%
Anne	411	56,9
Baba	311	43,1
Toplam	722	100,0

Tablo 1 incelendiğinde araştırmaya katılan ebeveynlerin 411'inin anne, 311'inin baba olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 2. Anne-Babaların Yaşlarına İlişkin Bulgular

Yaş	f	%
18-24	32	4,4
25-30	182	25,2
31-35	282	39,1
36-40	168	23,3
41 ve üstü	58	8,0
Toplam	722	100,0

Tablo 2 incelendiğinde, araştırmaya katılan anne ve babaların 32'sinin 18-24 yaş grubunu, 182'sinin 25-30 yaş grubunu, 282'sinin 31-35 yaş grubunu, 168'inin 36-40 yaş grubunu ve 58'inin 41 ve üstü yaş grubunu oluşturduğu görülmektedir.

Tablo 3. Anne-Babaların Eğitim Durumlarına İlişkin Bulgular

Öğrenim Durumu	f	%
İlkokul	86	11,9
Ortaokul	106	14,7
Lise	198	27,4
Ön Lisans	94	13,0
Lisans	182	25,2
Y.Lisans-Doktora	56	7,8
Toplam	722	100,0

Çalışmaya katılan anne ve babaların öğrenim durumlarına göre dağılımlarına bakıldığında; 86'nın ilkokul, 106'sının ortaokul, 198'inin lise mezunu oldukları görülmektedir. Anne ve babaların 94'ünün ön lisans ve 182'sinin lisans mezunu oldukları göze çarpmaktadır. Ancak araştırmaya katılan anne ve babaların sadece 56'sının yüksek lisans/doktora mezunları oluşturmaktadır.

Tablo 4. Anne-Babaların Sahip Olduğu Çocuk Sayısına İlişkin Bulgular

Çocuk Sayısı	f	%
Bir	230	31,9
İki	340	47,1
Üç ve Üzeri	152	21,0
Toplam	722	100,0

Anne ve babaları, sahip oldukları çocuk sayısına göre dağılımları incelendiğinde 230'unun bir çocuk, 340'ının iki çocuk, 152'sinin ise üç ve üzeri çocuk sahibi oldukları görülmektedir.

Tablo 5. Anne-Babaların Diğer Çocuklarının Okul Öncesi Eğitim Alma Durumlarına İlişkin Bulgular

Diğer Çocuklarının okul öncesi Eğitim Alma Durumları	f	%
Okul Öncesi Eğitim Aldı	510	70,6
Okul Öncesi Eğitim Almadı	212	29,4
Toplam	722	100,0

Tablo 5 incelendiğinde araştırmaya katılan anne ve babaların diğer çocuklarının da okul öncesi eğitim alma durumlarına bakıldığında 510'unun aldığını, 212'sinin ise almadığı görülmektedir.

Tablo 6. Anne-Babaların Okul Öncesi Eğitim Kurumuna Devam Eden Çocuklarının Cinsiyetine İlişkin Bulgular

Cinsiyet	f	%
Kız	374	51,8
Erkek	348	48,2
Toplam	722	100,0

Araştırmaya katılan anne ve babaların okul öncesi eğitim kurumuna devam eden çocuklarının cinsiyetlerine göre dağılımları incelendiğinde; 374'sünün kız, 348'inin ise erkek olduğu görülmektedir.

Tablo 7. Ebeveynlerin okul öncesi eğitimden beklenti puanları

Beklenti Puanları	N	Min.	Max.	Ortalama	S.s
	722	20,00	100,00	90,98	10,12

Tablo incelendiğinde araştırmaya katılan Ebeveynlerin okul öncesi eğitimden beklenti ölçeğinden aldıkları minimum puan 20, maximum puan ise 100'dür. Anket ortalama puanının ise 90,98 olması ve anketten alınan en yüksek puana yakın olması araştırmaya katılan ebeveynlerin okul öncesi kurumdan beklenti düzeylerinin yüksek olduğu sonucuna varmamızı sağlamıştır.

Tablo 8. Ebeveynlerin okul öncesi eğitimden beklenti ölçeği ile ebeveynlerin cinsiyetleri arasındaki Fark İçin t-testi Testi Sonuçları

Değişkenler	N	X	Ss	t	p
Anne	411	91,68	7,05	2,13	0,03*
Baba	311	90,06	13,07		

P<0,05

Tablo 8 incelendiğine araştırmaya katılan ebeveynlerin cinsiyet değişkeni ile okul öncesi eğitimden beklenti ölçeği arasındaki fark için yapılan t-testi sonucunda anlamlı farklılığa rastlanmıştır. Bu farklılığın annelerin mi yoksa babaların mı lehine

değiştğine baktığımızda annelerin okul öncesi kurumdan beklentisinin babalara oranla fazla olduğu sonucuna varılmıştır.

Tablo 9. Ebeveynlerin okul öncesi eğitimden beklenti ölçeği ile ebeveynlerin yaşları arasındaki Fark İçin Anova ve Tukey Testi Sonuçları

Değişkenler	N	X	Ss	f	p	fark
18-24 yaş	32	89,00	4,87	3,06	0,01*	36-40 yaş, 41 yaş ve üstü
25-30 yaş	184	91,52	6,64			
31-35 yaş	282	90,54	11,98			
36-40 yaş	168	92,60	6,17			
41 yaş ve üstü	58	87,86	17,36			

P<0,05

Tukey HSD

(I) yas	(J) yas	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.	95% Confidence Interval	
18-24	25-30	-2,52747	1,92939	,685	-7,8038	2,7489
	31-35	-1,54610	1,87754	,923	-6,6807	3,5885
	36-40	-3,60714	1,94137	,341	-8,9163	1,7020
	41 ve üstü	1,13793	2,21644	,986	-4,9234	7,1993
25-30	18-24	2,52747	1,92939	,685	-2,7489	7,8038
	31-35	,98137	,95702	,844	-1,6358	3,5986
	36-40	-1,07967	1,07688	,854	-4,0246	1,8653
	41 ve üstü	3,66540	1,51768	,112	-,4850	7,8158
31-35	18-24	1,54610	1,87754	,923	-3,5885	6,6807
	25-30	-,98137	,95702	,844	-3,5986	1,6358
	36-40	-2,06104	,98096	,221	-4,7437	,6216
	41 ve üstü	2,68403	1,45119	,346	-1,2846	6,6526
36-40	18-24	3,60714	1,94137	,341	-1,7020	8,9163
	25-30	1,07967	1,07688	,854	-1,8653	4,0246
	31-35	2,06104	,98096	,221	-,6216	4,7437
	41 ve üstü	4,74507(*)	1,53288	,017	,5531	8,9371
41 ve üstü	18-24	-1,13793	2,21644	,986	-7,1993	4,9234
	25-30	-3,66540	1,51768	,112	-7,8158	,4850
	31-35	-2,68403	1,45119	,346	-6,6526	1,2846
	36-40	-	1,53288	,017	-8,9371	-,5531

Tablo incelendiğinde ebeveynlerin yaşları ile ölçek arasındaki farkı belirlemek için yapılan anova testi sonucunda anlamlı farklılığa rastlanmıştır. Bu farklılığın hangi guruplar arasında olduğuna baktığımızda 36-40 yaş arasındaki ebeveynler ile 41 yaş ve üstü ebeveynler arasında olduğunu görmekteyiz. Tablo tekrar incelendiğinde ortalama puandan da anlaşılacağı gibi 36-40 yaş arasındaki ebeveynlerin diğer yaş gurubundaki ebeveynlerden beklentilerinin en yüksek, 41 yaş ve üzerindeki ebeveynlerin beklentilerinin en düşük olduğu görülmüştür.

Tablo 10. Ebeveynlerin okul öncesi eğitimden beklenti ölçeği ile ebeveynlerin eğitim durumları arasındaki Fark İçin Anova ve Tukey Testi Sonuçları

Değişkenler	N	X	Ss	f	p	fark
İlko kul	86	92,69	4,71	4,230	0,00*	Ortaokul-Lisansüstü Lise-Lisansüstü Ön lisans-Lisansüstü Lisans-Lisansüstü
Orta okul	106	89,98	6,85			
Lise	198	90,75	8,18			
Ön lisans	94	91,85	7,88			
Lisans	182	89,20	15,75			
Lisans üstü	56	95,42	4,34			

P<0,05

Tukey HSD

(I) moo	(J) moo	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.	95% Confidence Interval	
ilkokul	orta okul	2,71654	1,45289	,422	-1,4350	6,8681
	lise	1,94010	1,29289	,664	-1,7543	5,6345
	ön lisans	,84661	1,49385	,993	-3,4220	5,1152
	lisans	3,48888	1,30999	,084	-,2543	7,2321
	Y.lisans-doktora	-2,73090	1,71904	,606	-7,6430	2,1812
orta okul	ilkokul	-2,71654	1,45289	,422	-6,8681	1,4350
	lise	-,77644	1,20486	,988	-4,2193	2,6664
	ön lisans	-1,86993	1,41835	,775	-5,9228	2,1829
	lisans	,77234	1,22319	,989	-2,7229	4,2675
	Y.lisans-doktora	-5,44744(*)	1,65385	,013	-10,1732	-,7216
lise	ilkokul	-1,94010	1,29289	,664	-5,6345	1,7543
	orta okul	,77644	1,20486	,988	-2,6664	4,2193
	ön lisans	-1,09349	1,25395	,953	-4,6766	2,4896
	lisans	1,54878	1,02804	,660	-1,3888	4,4864
	Y.lisans-	-4,67100(*)	1,51522	,026	-9,0007	-,3413

ön lisans	doktora					
	ilkokul	-,84661	1,49385	,993	-5,1152	3,4220
	orta okul	1,86993	1,41835	,775	-2,1829	5,9228
	lise	1,09349	1,25395	,953	-2,4896	4,6766
	lisans	2,64227	1,27157	,300	-,9912	6,2757
lisans	Y.lisans- doktora	-3,57751	1,68995	,280	-8,4064	1,2514
	ilkokul	-3,48888	1,30999	,084	-7,2321	,2543
	orta okul	-,77234	1,22319	,989	-4,2675	2,7229
	lise	-1,54878	1,02804	,660	-4,4864	1,3888
	ön lisans	-2,64227	1,27157	,300	-6,2757	,9912
Y.lisans- doktora	Y.lisans- doktora	-6,21978(*)	1,52983	,001	-10,5912	-1,8484
	ilkokul	2,73090	1,71904	,606	-2,1812	7,6430
	orta okul	5,44744(*)	1,65385	,013	,7216	10,1732
	lise	4,67100(*)	1,51522	,026	,3413	9,0007
	ön lisans	3,57751	1,68995	,280	-1,2514	8,4064
	lisans	6,21978(*)	1,52983	,001	1,8484	10,5912

Tablo 10'a baktığımızda ebeveynlerin eğitim durumları ile ölçek arasındaki farkı belirlemek için yapılan anova testi sonucunda anlamlı farklılığa rastlanmıştır. Bu farklılığın hangi guruplar arasında olduğuna baktığımızda lisansüstü eğitim almış olan ebeveynlerin diğer eğitim durumu alan ebeveynler arasında olduğu görülmektedir. Eğitimin en üst basamağı olan lisansüstü eğitim almış olan ebeveynlerin okul öncesi eğitimden beklentilerinin diğer guruplardan yüksek olduğu görülmektedir.

Tablo 11. Ebeveynlerin okul öncesi eğitimden beklenti ölçeği ile ebeveynlerin kaç çocuk sahibisiniz değişkeni ile arasındaki Fark İçin Anova ve TukeyTesti Sonuçları

Değişkenler	N	X	Ss	f	p	fark
1 çocuk	230	92,16	6,85	3,48	0,03*	1 çocuk-2 çocuk 1çocuk-3 ve üzeri
2 çocuk	340	89,97	10,87			
3 ve üzeri	152	91,48	12,15			

P<0,05

Tukey HSD

(I) kcs	(J) kcs	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.	95% Confidence Interval	
bir	iki	2,19463(*)	,86127	,030	,1719	4,2174
	üç ve üzeri	,67838	1,05451	,796	-1,7982	3,1550
iki	bir	-2,19463(*)	,86127	,030	-4,2174	-,1719
	üç ve üzeri	-1,51625	,98430	,273	-3,8280	,7954
üç ve üzeri	bir	-,67838	1,05451	,796	-3,1550	1,7982
	iki	1,51625	,98430	,273	-,7954	3,8280

Tablo incelendiğinde ebeveynlerin kaç çocuk sahibi oldukları değişken ile ölçek arasındaki ilişkiyi belirlemek için yapılan anova testi sonucunda anlamlı farklılığa rastlanmıştır. Bu farklılığın hangi guruplar arasında olduğuna baktığımızda 1 çocuk sahibi olan ebeveynlerin birden fazla çocuk sahibi olan ebeveynler arasında olduğu görülmektedir.

BÖLÜM 5

TARTIŞMA VE SONUÇ

Araştırma için elde edilen bulgular bölümünde araştırmaya katılan anne ve babaların demografik bilgilerinin frekans ve yüzde dağılımları tablo yardımı ile gösterilmiştir (Tablo 1-6). Ebeveynlerin okul öncesi eğitimden beklentilerinin ölçek toplam puan değerleri verilmiştir (7). Toplam puan ile demografik bilgilerde yer alan değişkenler uygun testler ile analiz edilmiş toplam puan ile ebeveynlerin yaş, cinsiyet, eğitim düzeyi, çocuk sayıları ile aralarında anlamlı bir farklılık görülmüştür. Ancak ebeveynlerin diğer çocuklarının okul öncesi eğitim alma durumları ve okul öncesine devam eden çocuklarının cinsiyeti değişkenleri ile ölçek toplam puanı arasında anlamlı farklılığa rastlanmamıştır.

Okul öncesi eğitim kurumunun çocukların ileriki yaşamlarında daha iyi bir eğitim alması için zemin olduğu kabul edildiği için anne ve babaların bu eğitim kurumundan beklentilerinin yüksek olabileceği herkes tarafından kabul edilen bir durumdur. Çünkü çocuğun kişilik ve karakterinin temeli küçük yaşlarda atılmaktadır. Bu nedenden dolayıdır ki çocuğun okul öncesi eğitimde aldığı eğitim ve gördüğü karakteristik özellikler önem arz etmektedir.

Araştırmaya katılan anne ve babaların Ebeveynlerin okul öncesi eğitimden beklenti ölçeğinden aldıkları puanlara bakacak olursak minimum puan 20, maximum puan ise 100'dür. Ölçek ortalama puanı ise 90,98'dir. Ortalama değer 20 maddeye bölündüğünde elde edilen ortalama madde puanı ise 4,54'dür bu da ankette yer alan "karşılıyor" ifadesine denk geldiği için araştırmaya katılan ebeveynlerin okul öncesi kurumdan beklenti düzeylerinin yüksek olduğunu göstermektedir (Tablo 7).Yeşilyurt'un (2011) yapmış olduğu çalışmasında Ebeveynlerin beklentileri ve beklentilerinin karşılanma durumuna bakıldığında sonuçlar 'Katılıyorum' (X =4,11) ve 'Kararsızım' (X =3.37) olarak belirlenmiştir. Bu durum ebeveynlerin okul öncesi eğitim kurumlarında öğretmenler ve kurumlardan beklentilerinin olduğu; ancak kurumların bu beklentileri ne derece karşıladığı konusunda kararsız olduğu sonucuna varılmıştır. Bu da çalışmamızın sonucuyla benzerlik göstermektedir. Özen (2008)

yapmış olduğu çalışmada da anne ve babaların okul öncesi eğitimden beklentilerinin de yüksek olduğu sonucuna varmıştır bu da çalışmamızı destekler niteliktedir.

Araştırmaya katılan ebeveynlerin cinsiyet değişkeni ile okul öncesi eğitimden beklenti ölçeği arasında anlamlı farklılığa rastlanmıştır. Bu farklılık da annelerin lehine olmuştur. Yani annelerin okul öncesi kurumundan beklentileri daha yüksektir (Tablo 8).

Araştırmaya katılan ebeveynlerin yaş değişkenleri ile okul öncesi kurumdan beklentileri arasında anlamlı farklılığa rastlanmıştır (Tablo 9). Tokuç(2007)' un yaptığı çalışmada ailelerin çocuklarının okul öncesi eğitime başlamasıyla ilgili görüşleri ailelerin yaşına göre bir değişim yaratmadığı sonucuna varılmıştır.

Anne ve babaların okul öncesi eğitimden beklenti ölçeğinden alınan puanların ebeveynlerin eğitim durumları değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan “anova-testi” sonuçlarında eğitim durumu değişkeni ile ölçekten alınan puan ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Bu farklılık ise lisansüstü eğitim alanlar ile diğer guruplar arasında olduğu görülmüştür. Bu da anne ve babaların eğitim düzeylerinin artmasına paralel olarak okul öncesi eğitimden de beklentinin arttığı sonucuna varılmaktadır (Tablo 10). Jacobson ve Engelbrecht (2000) çalışmasında da belirtildiği gibi; üniversite mezunu olmayan ailelerin öğretmenler ve ailelerle deneyiminin, üniversite mezunu olan ailelerden daha yüksek olduğu saptanmıştır.

Özellikle anne babanın eğitim düzeyi ve aile gelirinin çocuğun eğitime katılımında önemli faktörler olduğu ve diğer sosyo ekonomik değişkenlerle yüksek düzeyde bir korelasyon gösterdiği belirtilmektedir (Blanden ve Gregg, 2004; Smits ve Hoşgör, 2006;).

Yeşilyurt'un (2011) yapmış olduğu çalışmada ilkökul mezunu ebeveynlerin okul öncesi eğitim kurumlarından beklentilerinin ($X = 4,21$) lise ($X = 3,97$) ve yükseköğrenim ($X = 3,78$) mezunu ebeveynlerin beklentilerinden daha yüksek olduğu sonucuna varmıştır bu da çalışmamızın sonucuyla benzerlik göstermemektedir.

Anne ve babaların okul öncesi eğitimden beklenti ölçeğinden alınan puanların ebeveynlerin çocuk sayıları değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan “anova-testi” sonuçlarında çocuk sayısı değişkeni ile ölçekten alınan puan ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Bu farklılığın hangi guruplar arasında olduğuna baktığımızda bir çocuk sahibi olanlar ile birden fazla çocuk sahibi olanlar arasında olduğu görülmüştür. Bir çocuk sahibi olan ebeveynlerin okul öncesi eğitimden beklentilerinin birden fazla çocuk sahibi olan ebeveynlerden yüksek olduğu sonucuna varılmıştır (Tablo 11). Ebeveynlerin diğer çocuklarının okul öncesi eğitim alma veya almama durumu ile okul öncesi eğitimden beklenti düzeyleri arasında anlamlı farklılığa rastlanmıştır. Diğer çocukları okul öncesi eğitim almış ebeveynlerin okul öncesi kurumdan beklentileri daha yüksek olduğu sonucuna varılmıştır (Tablo 12).

KAYNAKÇA

- Aral, N., Adalet Kandır ve Münevver Can, Yaşar., 2002. Okul Öncesi Eğitim ve Anasınıfı Programları, Ya-pa Yayınları, İstanbul, 184s.
- Aral N., Kandır A., Can Y. M., Okul Öncesi Eğitim 2 Ya-Pa Yayınları, İstanbul, 2000.
- Aral, N., Kandır, A. ve Can Yaşar, M. (2000). Okul Öncesi Eğitim ve Ana Sınıfı Programları Öğretmen El Kitabı. İstanbul: Ya-Pa Yayın Pazarlama.
- Argon, T. ; Akkaya, M. (2008). Ebeveynlerin Okul Öncesi Eğitime Ve Okul Öncesi Eğitim Kurumlarına Yönelik Görüşleri Ekim 2008 Cilt:16 No:2 Kastamonu Eğitim Dergisi 413-430
- Ayhan, H., 1995. Eğitim Bilimine Giriş, , Şule Yayınları, İstanbul, 133s.
- Aral, N., Kandır, A. ve Can Yaşar, M. (2000). Okul Öncesi Eğitim ve Ana Sınıfı Programları Öğretmen El Kitabı. İstanbul: Ya-Pa Yayın Pazarlama.
- Arıkan, S., (2007). İlköğretim okullarında çocukları olan ana babaların eğitim gereksinimlerinin saptanması ve okulların bu gereksinimleri karşılamadaki mevcut durumu. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü 25-30
- Aral, N., Kandır, A. ve Can Yasar, M.,(2002). Okul Öncesi Eğitim, Okul Öncesi Eğitim Programı. İstanbul: Ya-Pa Yayınları.
- Basal, H., Asude, Okul Öncesi Eğitimin İlke ve Yöntemleri, İstanbul, Morpa Yayınları, İstanbul, 2005.
- Baykan, S., (1994)., Okul Öncesi Eğitiminde İlke ve Yöntemler. Ankara: Gazi Üniversitesi Yayınları.
- Başal, H. Asude, Okul Öncesi Eğitimin İlke ve Yöntemleri, İstanbul, Morpa Yayınları, İstanbul, 2005.
- Blanden, J. Gregg, P., Machin, S. (2004). FamilyIncomeAndEducationalAttainment: A Review Of ApproachesAndEvidenceFor Britain. CMPO WorkingPaper Series No. 04/101.

- Büyükkaragöz, S. (1993). , “Öğretmen ve Velilerin Okul Öncesi Eğitim Programları Hakkında Görüşleri”, 9. Ya-Pa Okul Öncesi Eğitimi ve Yaygınlaştırılması Semineri, İstanbul, YA-PA Yayıncılık, s. 119,125
- Cüceloğlu, D., 1998. İnsan ve Davranışı: Psikolojinin Temel Kavramları, Remzi Kitapevi, İstanbul, 357s.
- Cevher, F. N., (2004). Okul Öncesi Eğitim Kurumlarına Devam Eden 5-6 Yaş Çocukların Akademik Benlik Saygısı Düzeylerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Denizli: Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Çağdaş, A., Arı, R.,(1999) Anne Çocuk İletişim Dili Eğitiminin 4-5 Yaş Çocuklarının Sosyal Gelişimlerine Etkileri, S. Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 5, , 392-404
- Çakıroğlu, N. (2013) Ebeveynlerin Okul Öncesi Eğitim İle İlgili Görüşleri Ve Bu Eğitimden Beklentileri (Devrek İlçesi Örneği)
- Demiral, Ö., (1989). Ülkemizde Okulöncesi Çağdaki Çocukların Eğitimlerinin Gereği ve Yaygınlaştırılmasına Yönelik Çözüm Önerileri,” 6. Ya-Pa Okulöncesi Eğitimi ve Yaygınlaştırılması Semineri, İstanbul: Ya-Pa Yayınları.
- Demiriz, S., (2000). Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Öz Bakım Becerilerinin Annelerinin Çalışıp Çalışmama Durumlarına Göre İncelenmesi, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, (19), ss. 58-65.Eğitime Katkısı Konusunda Anne-Baba Görüşleri. Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü 120-128
- Eryorulmaz, A., (1993). Kurumsal Okul Öncesi Eğitiminde Ailenin Rolü. 9. Ya-Pa Okul Öncesi Eğitimi Ve Yaygınlaştırılması Semineri. İstanbul: YA-PA Yayınları, 90-95.
- Eyidoğan, F., Güneysu, S., Küçük Turan, G., Tanju, E. H., Demirbaş, H. ve Koğar, H. (2011;48). Okul Öncesi Veli Rehberi. (http://tegm.meb.gov.tr/dosya/okulöncesi_veli/index.html, 07.05.2011 tarihinde erişildi).

- Food, H. , Howe, C. , Cheyne, B. , Terras, M. , Rattray, C. (2000). “ Pre-School Education: Parents’ Preferences, Knowledge and Expectation”, *International Journal of Early Years Education*, 8(3).
- Genç ve Senemoğlu (2001) Senemoğlu, N. , ve Genç, S. , (2001). İlköğretimde Etkili Öğretme ve Öğrenme Öğretmen El Kitabı Modül 12 Okulöncesi Eğitim. M.E.B. Ankara.
- Güler, D. S., (2001), 4-5 ve 6 Yas Okulöncesi Eğitim Programlarının Değerlendirilmesi, Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Güngör, A., Akyol, A.K., Subaşı, G., Koç, G., 2003. Gelişim ve Öğrenme, Anı Yayıncılık, Ankara, 326s.
- Haktanır, G., (2007) Okul Öncesi Eğitime Giriş Anı Yayıncılık 36-37
- Işık, H. (2007) Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Gerçekleştirilen Okul-Aile İşbirliği Çalışmalarının Anne-Baba Görüşlerine Dayalı Olarak İncelenmesi
- Jacobson, A. L., Engelbrecht, J. (2000). Parenting Education Needs And Preferences Of Parents Of Young Children. *Early Childhood Education Journal*, 28(2), s.104-116
- Kağıtçıbaşı, Ç., (1991). İnsan, Aile ve Kültür. 3. Basım, İstanbul: Remzi Kitabevi 150-151
- Kalaycı, Ş. (Editör) (2008). Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri, Ankara, Asil Yayınları.
- Kaya, O.M., (2002). Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Uygulanan Programlara Ailelerine İlgi ve Katılımları İle Okul Öncesi Eğitim Kurumlarının Aile
- Kocabıyık, F., (2011). Eğitime bakış. Eğitim Öğretim ve Bilim Araştırma Dergisi, 7(20), 3.
- Koç, Ayhan, Eser Taylan ve Sevda Bekman, 2001. “Türkiye’de Okul Öncesi Çocuk Eğitimi: İhtiyaç Değerlendirme Araştırması ve Dil Yetisi düzeyi Değerlendirmesi”, AÇEV Tarafından hazırlanan Rapor, İstanbul, 41s.

- Kıldan, O., (2011). Eğitime bakış. Eğitim Öğretim ve Bilim Araştırma Dergisi, 7(20), 19.
- Koksal-Eğmez, C.F., (2008). Okulöncesi Eğitim Kurumlarında Ailenin Eğitime Katılımı (Kocaeli’nde Beş Anaokulunda Yapılan Araştırma). Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
- Kotaman, H., (2008). Türk ana babalarının çocuklarının eğitim öğretimlerine katılım düzeyleri. Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 21(1), 135-149
- Köksal İ. (2002). Anaokulu ve Anasınıfına Devam Eden 3-6 Yaş Çocuklarının Anne-Babalarının Okul Öncesi Eğitim Kurumu Seçimlerini Etkileyen Etmenler, Ankara Gazi Üniversitesi (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).
- Milli Eğitim Bakanlığı, Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı. (2006). 36-72 Aylık Çocuklar İçin Okul Öncesi Eğitim Programı. İstanbul: Ya-Pa Yayıncılık
- Milli Eğitim Bakanlığı Temel Eğitim Genel Müdürlüğü Okul Öncesi Eğitim Programı Ankara, 2013
- Millî Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı Sayı: 132 Tarih: ... Konu:Okul Öncesi Eğitim Programı Temel Eğitim Genel Müdürlüğünün 25/07/2013. ... Meb Okul Öncesi Eğitim Programı Aylık Eğitim Planı Ek 4.
- Milli Eğitim Bakanlığı Web Sitesi (www.meb.gov.tr)
- Mehmedoğlu, Y., 2003. Erken Çocuklukta Gelişim ve Eğitimde Yeni Yaklaşımlar, Morpa Kültür Yayınları, İstanbul, 350s.
- Metin, N., Arı, M. (1993). “Anne-Babaların Anaokulundan Beklentileri”, 9.Ya-Pa Okul Öncesi Eğitimi ve Yaygınlaştırılması Semineri. Ankara: YAPA Yayınları, Haziran
- Oktay, A., ve Polat Unutkan, Ö., (2003) “Aile Katılımı”, Erken Çocuklukta Gelişim ve Eğitimde Yeni Yaklaşımlar, İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.285-286
- Oktay, A., (1999). Yaşamın Sihirli Yılları: Okul Öncesi Dönem. Epsilon Yayıncılık, İstanbul. s:96. Tezel Şahin, F. ; İnal, G. (2007). Ev Ziyareti Temelli Aile

Eğitimi Programları İle İlgili Araştırmaların İncelenmesi, Mesleki Eğitim Dergisi

- Oktaý, A.,1995. “Kurum Merkezli Erken Çocukluk Eğitimi”. AÇEV, MEB, UNICEF, ERG işbirliğiyle düzenlenen Erken Çocukluk Eğitimi Politikaları: Yaygınlaşma, Yönetişim ve Yapılar Toplantısı Raporu, Ankara, 526s.
- Oktaý, A., 1984. Okul Öncesi Eğitim ve Türkiye’de Okul Öncesi Kurumlar, Aile ve Çocuk Seminer Notları, Ak Yayınları, İstanbul, 286s.
- Oktaý, A., 1991. Okul Öncesi Öğretmen Özellikleri ve Öğretmen Yetiştirme, YA-PA 7. Okul Öncesi Eğitimi ve Yaygınlaştırılması Semineri, Ya-Pa Yayınları, İstanbul, 312s.
- Öcal, M., 1998. Çocukta Sosyal Gelişim, Çocuk Gelişimi ve Eğitimi, İstanbul, 316s.
<http://www.bebek.com/> Erişim: 15.07.2009
- Özdiñç, N. K., (2011). Neden okul öncesi eğitim? Okul Önceciyiz Biz, Anne-Baba-Eğitimci Dergisi, 3 (5), 30.
- Özen, Ş. (2008)Okul Öncesi Eğitim VeAile:: Anne Ve Babaların Okul Öncesi Eğitimden Beklentileri (Kars İl Örneği)
- Pökön A., “Fransa ve Türkiye Okul Öncesi Eğitim Sistemlerinin Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi”. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi) İstanbul, Marmara Üniversitesi 2003.
- Robison, H., F.,1983, “Exploring Teaching in Early Childhood Education”, Bernard M.BaruchCollege City University of New York, USA
- Senemoğlu, N., 1997. Kuramdan Uygulamaya Gelişim Öğrenme ve Öğretimi, Özen Matbaası, Ankara, 432s.
- Şahin, F. T.,& Ünver, N., (2005). Okul öncesi eğitim programlarına aile katılımı. Kastamonu Eğitim Dergisi, 13(1), 23-30.
- Tok E., “Okulöncesi Eğitim Kurumlarında Yönetim Sorunları”. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Denizli, Pamukkale Üniversitesi, 2002.

- Tokuç, H. (2007). Anne Ve Babaların Okul Öncesi Eğitim Hakkındaki Görüş Ve Beklentilerinin İncelenmesi, Hacettepe Üniversitesi Yüksek Lisans Tezi.
- Ural, O., (2005). Okul Öncesi Eğitim ve Aile Katılımı. Okul Öncesi Eğitimde Güncel Konular İçinde, Yay. Haz. Ayla Oktay ve Özgül Polat Unutkan, İstanbul: Morpa Kültür Yayınları, 373-382.
- Ustun Oğlu, U., (1990). Ailelerin Okul Öncesi Dönemin Önemi Konusunda Bilinçlen dirilmesi Türkiye Aile Yıllığı. T.C. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu, Ailenin Eğitimi Raporu.
- Unutkan, O.P., (1998). 5-6 Yas Grubu Aile Katılımlı Sosyalleşme Programı” Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Ural O., “Türkiye’ de Okul Öncesi Eğitiminin Dünü ve Bugünü”, Türkiye’ de Okul Öncesi Eğitim ve İlköğretim Sistemi, Türk Eğitim Derneği Yayınları, Ankara, 2007.
- Vidalı, E. L. (1998). “ ParentalExpectations of EarlyChildhood Services for Preschool Children: The Case of PolicyChange in Greece” *International Journal Of EarlyYearsEducation*, 6(1), Greece
- Yavuzer, H., 2002. Çocuk Psikolojisi, Remzi Kitabevi, İstanbul, 344s..
- Yeşilyurt Z.C., (2011), “Çocukları Anaokuluna Devam Eden Ebeveynlerin Okul Öncesi Eğitim Kurumlarından Beklentileri ve Kurumların Bu Beklentileri Karşılama Durumları”, (Yüksek Lisans Tezi), Pamukkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Denizli
- Yılmaz, N. (2003). Erken Çocuklukta Gelişim ve Eğitimde Yeni Yaklaşımlar. Sevinç.M (ed.), Türkiye’de Okul Öncesi Eğitimi. (ss:12-17) İçinde. İstanbul: MorpaKültür Yayınları.
- Zembat, R., ve Unutkan, Ö. P., (1999).Okul Öncesinde Çocuğunun Sosyal Gelişiminde Aile Katılımının Önemi. Marmara Üniversitesi Anaokulu/ Anasınıfı Öğretmen El Kitabı: Rehber Kitaplar Dizisi, İstanbul:YaPa Yayınları, 151-173

Zembat, R., Unutkan P.O. (2001). Okul Öncesi Donemde Çocuğun Sosyalleşmesinde Ailenin Yeri (Aile Katılım Programı Uygulama Örnekleriyle). İstanbul: Yayıncı 80-81

EKLER
EK-1
KİŞİSEL BİLGİ FORMU

Değerli Veliler,

Bu ölçek “**Ebeveynlerin Okul Öncesi Eğitimden Beklentilerinin Çeşitli Değişkenlerle İncelenmesi (Elazığ İli Örneği)**” bağlamında yürütülen bilimsel bir araştırma ile ilgilidir. Ölçek sonuçları, bu konudaki tutumları belirlemek amacıyla kullanılacaktır. Bu ölçekte 40 adet ifade bulunmaktadır. Her bir ifadeyi okuduktan sonra, düşüncenizi size verilen liste üzerinde, ayrılan yere işaretleyiniz. Lütfen işaretsiz ifade bırakmayınız. Size verilen tutum listesi üzerine adınızı yazmayınız, kimliğinizi belli edecek herhangi bir işaret koymayınız.

Katkılarınız için teşekkürler...

Araştırmacı: Sevcan BAYRAK

1.Cinsiyetiniz: Kız Erkek

3.Yaşınız: 18–24 () 25–30 () 31–35 () 36–40 () 41 ve üstü ()

4. Mezun olduğunuz okul: İlkokul Ortaokul Lise
 Ön Lisans Lisans Y.Lisans-Doktora

5.Kaç çocuk sahibisiniz? Bir İki Üç ve üzeri

6.Diğer çocuklarınızın okul öncesi eğitim alma durumu:

Aldı () Almadı ()

7.Okul öncesi eğitim kurumuna devam eden çocuğunuzun cinsiyeti:

Erkek Kız

EK-2
ANNE VE BABALARIN OKUL ÖNCESİ EĞİTİMDEN BEKLENTİ
ÖLÇEĞİNİN ÖRNEK MADDELERİ

Aşağıdaki maddelerde anaokulu/anasınıfı kelimelerinin karşılığı olarak <u>okul</u> kelimesi kullanılmıştır.		Lütfen aşağıdaki maddeleri çocuğunuzun gittiği okulun beklentilerinizi karşılayıp karşılamadığına göre işaretleyiniz.				
		Kesinlikle Karşulamıyor	Karşulamıyor	Kararsızım	Karşılıyor	Kesinlikle Karşılıyor
MADDELER						
1	Okul, öğretmenler ve aileler arasında iletişimi güçlendirecek okul dışı aktiviteler düzenlenmelidir					
2	Öğretmenin önceliği çocuğuma bağımsızlığını kazandırmak olmalıdır.					
3	Çocuğumun Öğretmeni üniversite mezunu olmalıdır.					
4	Çocuğumun sınırında yardımcı bir öğretmen bulunmalıdır					
5	Öğretmenin fiziksel özellikleri (kıyafeti, dış görünüşü) benim için önemlidir.					

EK-3

ÖZGEÇMİŞ

1979 yılında Elazığ/Merkez’de doğdum. İlk, orta ve lise eğitimimi Elazığ’da tamamladım. Üniversite öğrenimime 2008 yılında ilk tercihim olan Fırat Üniversitesi Eğitim Fakültesi Okul Öncesi Öğretmenliği bölümünü kazanarak başladım ve 2012 yılında eğitimimi tamamladım. Yüksek Lisans (Tezli) eğitimime 2014 yılında Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çocuk Gelişimi ve Ev Yönetimi Ana Bilim Dalında başladım ve halen devam etmekteyim. 2012-2013 ve 2014-2015 eğitim öğretim yıllarında Elazığ ilinde bulunan Gümüş Kavak İlköğretim Okulunda ücretli öğretmenlik yaptım. 2015 yılının Ekim ayında Neşeli Ayaklar Anaokulunda çalışmaya başladım ve halen devam etmekteyim.